© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 43 (1641)) ГОД XXXI БЕЛАСТОК 25 КАСТРЫЧНІКА 1987 г. ЦАНА 12 зл.

Ветраковая доля. Фота Уладзіслава Завадскага.

Пётр Скепка і яго калектыў

На працягу многіх гадоў пасля ліквідацыі „Лявоніхі" адзываліся ў розных беларускіх асяроддзях галасы. Іх сутнасць зводзілася да аднаго: чаму няма „Лявоніхі"? З гэтага трэба зрабіць вывад, што сярод беларусаў жыве настальгія за эстрадным мастацтвам.

Беларускае грамадска-культурнае таварыства рабіла намала, каб рэактываваць эстрадны калектыў, аднак усе спробы канчаліся няўдачай. Не было грошай, ды і эстрадных талентаў таксама як бы не было відаць. З гэтых прычын Беларускае таварыства на працягу многіх гадоў не было ў стане задаволіць патрабаванняў сваіх членаў і сімпатыкаў.

І як гэта не дзіўна, але тое, чаго не былі ў стане зрабіць мы ўсе разам, зрабіў адзін чалавек — Пётр Скепка.

Чалавек гэты, наколькі мне вядома, не мае спецыяльнай музычнай ці мастацтвазнаўчай адукацыі, але мае тое, што называецца Божай іскрай. Вось гэту іскру і патрапіў ён ператварыць у вялікае полымя. Створаны ім музычна-вакальны калектыў „Дубіны" заваяваў сімпатыю ўсёй усходняй Беласточчыны. Ды і не толькі. Яго песні і мелодыі людзі розных інтэлектуальных узроўняў запісваюць на плёнкі і слухаюць, слухаюць, слухаюць. Кіраўнік беларускай праграмы ў Польскім радыё ў Беластоку атрымлівае дзесяткі, сотні лістаў, у якіх слухачы просяць не твораў беларускіх празаікаў ці паэтаў, ні выступленняў дзеячоў, а просяць Дубіноў і Дубіноў.

Прызнаюся, што на працягу даволі доўгага часу не быў я энтузіястам гэтай эстраднай групы. Чаму? Сам не ведаю дакладна. Па-першае, думаю, таму, што ўвогуле адношуся крытычна да настрояў стадыёнаў. Не люблю, калі тысячы людзей крычаць у адно або хочуць таго самага. Па-другое, мне здавалася, што „Дубіны" гэта тыповы для сённяшніх часоў калектыўчык „моцнага ўдару" і што яго дэвізам з'яўляецца: абы гласней! Да канца мяне не пераканалі „Дубіны" і на навагоднім балі ў Палацы культуры ў пачатку бягучага года. Аказваецца, што „Дубіны" трэба слухаць у спецыяльнай атмасферы, а не тады, калі танцуе пяцьсот пар і на сталах звіняць кілішкі і бутэлькі.

І вось у жніўні гэтага года мяне паведамілі, што „Дубіны" будуць даваць два канцэрты ў маім гмінным мястэчку Міхалова і добра было б, калі б я паехаў разам з імі і прамовіў да сабранай публікі на тэму беларускай свядомасці, адносін да роднай мовы і культуры. І хаця мне гэта было не на руку, бо меў я сухое сена, якое трэба было прывезці ў пуню, у Міхалова я ўсё ж такі паехаў. Аказалася на месцы, што канцэртаў будзе не два, а тры і што на ўсе тры выкуплены ўсе білеты ў зале, якая лічыць 150 месцаў. І вось тут я быў „прымушаны" выслухаць тры канцэрты і, што называецца, да канца засмакаваць у мастацтве „Дубіноў". Перш за ўсё здзівілі мяне адносіны міхалоўцаў, якіх я лічыў людзьмі да канца паланізаванымі і абыякавымі на праявы роднага, да беларускага калектыву. Натоўп быў так густы і так рваўся з выцягнутымі рукамі з білетамі, што разбіў у мясцовым Доме культуры здаравенную шыбу пры дзвярах. Па-другое, зала на трох канцэртах была запоўнена да апошняга месца, па-трэцяе, людзі з вялікай увагай услухоўваліся ў гукі музыкі і песні. Па-чацвертае, без канца дамагаліся бісаў і не хацелі пусціць калектыў са сцэны. Усё гэта было вельмі важным аргументам у карысць „Дубіноў". Але ж я меў, як гэта гаворыцца, уласны розум і стараўся ўспрымаць

(Працяг на стар. 7)

З ПАЕЗДКІ Ў БССР

ВІТАЙ, БЕЛАВЕЖА

Уладзімір Лявонцьевіч Бядуля на сваёй машыне паказваў нам дарогу. Мы імчаліся за ім „Волгай" з Брэсцкага тэлецэнтра. Ліпеньскі дзень стаяў сонечны, але гэтае сонейка ўжо далёка перакацілася цераз поўдзень. Старшыня калгаса „Савецкая Беларусь", а заадно і дэлегат 27 з'езда КПСС, і дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, і Герой Сацыялістычнай Працы, ды пры ўсім гэтым цалкам скромны чалавек, Уладзімір Лявонцьевіч, загадаў свайму шаферу, каб найперш заехаў у пасёлак **Камянец**. Гэта раённы цэнтр у прыгранічнай паласе Брэсцкай вобласці. Па сваёй велічыні напамінае ён нашы Кляшчэлі ці Сямяцічы. Дарэчы, з Кляшчэлеўскай, Чаромхаўскай і Нурэцкай гмінамі Камянецкі раён сутыкаецца непасрэдна цераз дзяржаўную граніцу.

З паясненняў маіх сяброў вынікала, што ў гэтым пасёлку пражывае зараз каля шасці тысяч людзей. Працуюць яны на масласырзаводзе, на заводзе для сушкі агародніны, на Камянецкім філіяле Брэсцкага завода металавырабаў, у хлебапякарні, на камбінаце бытавога абслугоўвання, у лясніцтве і ў іншых установах. Іх дзеці вучацца ў сярэдняй школе і ў школе рабочай моладзі. Ёсць таксама музычная і спартыўная школы. Дзейнічае Дом піянераў, Дом культуры, кінатэатр, дзіцячыя яслі і прадшколле, на месцы — бальніца.

Спыніліся мы ля нейкага трохпавярховага будынка. Без лішніх паясненняў можна было зразумець, што гэта афіцыйны гмах, у якім памяшчаецца раённы камітэт Камуністычнай партыі Беларусі. На вечнай варце перад райкомам стаяў на высокім пастуменце заснавальнік гэтай партыі — Ул. І. Ленін.

Камянец — горад старажытны. Ён сведак ранняй сярэдневяковай мінуўшчыны. Вядома нават, што па загаду князя Уладзіміра Васількавіча Камянец заснаваў у 1271-1289 гадах нейкі Алекса, выдатны будаўнікдойлід. Камянецкая крэпасць была састаўной часткай абаронных збудаванняў, якія засланялі Берасцейскую зямлю найперш ад мазавецкіх князёў, а затым таксама ад тэўтонскага крывавага ордэна.

(Працяг на стар. 4)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

АБ ДАНОСЕ ДРУГІМ

Больш-менш у тым самым часе, калі я быў выкліканы ў міліцыю па справе гандлю старымнымі прадметамі, выбраўся я службова ў Мінск. І думаю, што тое, што здарылася са мной перад польска-савецкай мяжой, было вынікам дзеяння таго ж самага чалавека, з-за якога мне быў прыпісаны гандаль старымнымі прадметамі.

А было гэта так. Калі цягнік Варшава-Мінск затрымаўся ў Седльцах, як заўсёды, увайшлі ў яго тамажнікі і пагранічнікі і пачалі выконваць свае абавязкі: кантроль дакументаў і кантроль багажа ў кожнага з пасажыраў. Я ехаў разам з нейкім параўнаўча маладым чалавекам. Спачатку прыйшоў да нас пагранічнік і праверыў пашпарты, пасля прыйшла тамажніца і праверыла досыць павархнасна багаж. І я і мой спадарожнік былі перакананы, што польскія пагранічныя кантролі на гэтым закончыліся. Сталася аднак па-другому. Прайшло, можа, мінут дваццаць, і ў наша купэ заглянуў зноў тамажнік. Я яму сказаў, што ўжо кантроль быў, на што ён адказаў: „Nie szkodzi" і запатрабаваў нашых пашпартоў. Праверыўшы, папрасіў, каб мой спадарожнік вышаў з купэ і каб я ў купэ астаўся. Калі ўжо малады чалавек, які са мной ехаў, вышаў з купэ, тамажнік, не гаворачы ні слова, прыступіў да дзіўнай праверкі купэ. Перш за ўсё перашчупаў мой пінжак і плашч, пасля перамацаў маю пасцель, пасля лёг на падлогу і адвёрткай адкруціў вінты і заглянуў за дзверы ў сцяне, за якімі былі нейкія труны, пасля парыўся ў кошычку са смеццем, пасля выняў стальную гнуткую пласцінку і пачаў яе пхаць у тую ж шчыліну, у якой змяшчаецца аконная шыбіна. Урэшце ўзабраўся на драбінку і адвёрткай адкруціў нейкія вінцікі пры асвятленні і заглянуў да лямпачак.

Правеўшы ўсе гэтыя аперацыі, тамажнік абтрос пыл з нагавіц і пінжака і сказаў: „Przepraszam, ale donos był fałszywy". Я спытаў, чаго ён шукаў. На гэта тамажнік адказаў: „Tego powiedzieć panu nie mogę. Do widzenia panu!".

Я з абсалютным спакоем глядзеў на ўсе дзеянні тамажніка, бо ведаў, што не вязу нічога такога, чаго везці нельга.

Міналі месяцы і гады, і я не раз вяртаўся думкамі да гэтага здарэння. Выклікала яно ўва мне хутчэй за ўсё вясёласць. Аднак толькі да пэўнага часу. Недзе на трэцім годзе пасля гэтага здарэння я сапраўды спалохаўся. Чаму? Таму, што прыйшло мне ў галаву наступнае: чалавек, які напісаў тамажнікам, ведаў, калі я еду за мяжу, быць можа, што ведаў, у якім я еду вагоне і які нумар майго купэ. І што было б, калі гэты чалавек меў доступ да складу вагонаў у цягніку Варшава-Масква і калі б у купэ, у якім я меў ехаць, падкінуў... ну, скажам, жменьку наркотыкаў або штосьці іншае, чаго праз мяжу везці нельга. І што той нелегальны, забаронены тавар тамажнік у купэ знайшоў? Ці я меў бы якое-небудзь апраўданне? Не меў бы ніякага. Думаю, у такой сітуацыі кожны суд свету засудзіў бы мяне — і баста!

Зразумела, што сёння ўжо думаю аб гэтым з пэўным спакоем. Час, як вядома, супакойвае розныя трывогі. Апісанае здарэнне, аднак сведчыць, па-першае, аб тым, што побач людзей жывуць гадзіны, а па-другое даказвае, што любы, нават найбольш добрасумленны чалавек можа стацца ахвярай інтрыгі і правакацыі.

Алесь Барскі

ВЕСТКІ З БЕЛЬСКАГА БЕЛАРУСКАГА ЛІЦЭЯ

ВЫХАВАЎЧЫ ЎРОК

25 верасня вучні Бельскага беларускага ліцэя з класаў IVб, IVц і IIIб удзельнічалі ў сустрэчы з паэтам Алесем Барскім, які адначасова з'яўляецца кіраўніком аддзялення Беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта і старшынёй ГП БГКТ. Была гэта не толькі аўтарская сустрэча з дэкламацыяй вершаў і падпісваннем зборніка „Блізкасць далёкага" вучням. Вельмі змястоўнай была яго прамова, якая прышчэплівала вучням патрыятызм, нацыянальную свядомасць, інтэрнацыяналізм.

— Гэта быў цудоўны ўрок з вялікай выхаваўчай сілай, — сцвердзіў прысутны на ім дырэктар школы Аляксей Карпюк.

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Выпускніца ліцэя Валянціна Хаманская-Годун закончыла ў ГДР германістыку з дадатковай спецыяльнасцю: настаўнік англійскай мовы. Вярнулася ў Бельск і пачала працаваць у сваім ліцэі. Выкладае тут англійскую мову, якая да гэтага часу тут не навучалася.

Варта падкрэсліць, што выпускнікі ліцэя складаюць сёння трэцюю частку настаўнікаў.

СТАМАТАЛАГІЧНЫ КАБІНЕТ

Стаматалагічны кабінет тут цеснаваты, ды і ўся школа стала ўжо цеснай для вучняў. У стаматалагічным кабінеце ўжо 25 гадоў працуе лекар-стаматолаг Людміла Калішук, 24 гады дапамагае ёй медсястра Софія Шафранская. Колькі вучняў і настаўнікаў вылечылі яны за гэты час — не пералічыць, але найбольш даводзіцца мець дачыненне з так званай „прухніцай", якая каліськ найчасцей выступала ў гарадскіх дзяцей, а не ў вясковых, якія спажывалі намнога менш цукру і цукерак. Сёння сітуацыя выраўнялася, на жаль.

— Калі я пачынала працу ў гэтай школе, — гаворыць Людміла Калішук, — у класе былі адна-дзве асобы з „прухніцай", а цяпер дык проста страх, што дзеяццца! У мінулым годзе на 1100 вучняў было 800 з хворымі зубамі.

КОДЭКС ВУЧНЯ

— Як да яго адносяцца, што гавораць ліцэісты аб новым кодэксе вучня? — запытаў я ў дырэктара ліцэя.

— Пакуль што, — адказаў Аляксей Карпюк, — нашы вучні звяртаюць больш увагі на свае правы, менш — на абавязкі.

Міхась Хмялеўскі

Новыя вершы

ПАСЛЯ АВАРЫІ

Аварыя ў Чарнобылі...
І хоць знаю,
Што ўтаймавалі
Атамнага джына,
Што жыццё ёсць жыццё,
Толькі цяпер мне заўсёды
Ачмуральная музыка,
Розныя фестывальныя
вар'яцтвы
І застольныя тосты
Здаюцца адгалоскам балю
У часе чумы,
А травы,
Лісты на дрэвах
І вандроўныя аблокі —
Сцягамі жалобы,
Што зацямняюць вочы,
Атуляюць сэрца,
Засланяюць сонца.

Максім Танк

КНР 38-год

Пасля доўгіх год адсутнасці журналісцкіх кантактаў, 24 верасня ў Доме журналіста ў Варшаве адбылася сустрэча членаў клуба публіцыстаў „Дружба" з кітайскім пасолам з нагоды нацыянальнага свята Кітайскай Народнай Рэспублікі.

Народна-вызваленчая вайна 1946-49 г.г. закончылася перамогай народна-дэмакратычнай рэвалюцыі. Дзень 1 кастрычніка 1949 года быў абвешчаны днём утварэння КНР.

38 год КНР крочыць шляхам будовы сацыялізма. Быў ён вельмі складаны. Былі палітычныя і эканамічныя памылкі. Паваротным пунктам у Кітаі стаў гістарычны пленум кампартыі ў снежні 1978 года, які расправіўся з усімі лявацкімі перагібамі і намеціў напрамкі сацыялістычных рэформ.

Рашаючае значэнне мелі рэформы на вёсцы, звязаныя з сямейнымі сельскімі гаспадаркамі. Наколькі былі яны карысныя, сведчыць наступны факт: у 1978 годзе валавы збор асноўных зямельных пладоў склаў 304 млн. 75 тыс. тон, а ў 1984 г. — 407 млн. 12 тыс. тон.

У 1985 г. была ўведзена новая палітыка скупкі сельскагаспадарчых прадуктаў, вельмі выгадная для сялян. Матэрыяльная зацікаўленасць выклікала хуткае павелічэнне сельскагаспадарчай вытворчасці.

У Кітаі кладзецца цяпер вялікі націск на развіццё жывёлагадоўлі. У краіне налічваецца цяпер 9 млн. штук быдла, але дойных кароў там усяго 2 мільёны. Паколькі гэта даволі мала і малочная прамысловасць развіваецца недастаткова, якраз у гэтай галіне падпісваюцца адпаведныя гандлёвыя дагаворы з Польшчай.

Вялікія перамены адбыліся і адбываюцца ў гарадах і на прадпрыемствах. Павялічылася іх самастойнасць і прадукцыйная эфектыўнасць, адміністрацыйныя сродкі замяняюцца матэрыяльнымі стымуламі.

Кітай стаў адкрытым на свет у шырокім сэнсе, бо палітыка дзяржавы прадугледжвае супрацоўніцтва як з сацыялістычнымі, так і з капіталістычнымі краінамі. Там цяпер існуюць спецыяльныя зоны, дзе ствараюцца прадпрыемствы пры дапамозе замежнага капіталу.

Найважнейшае тут — гэта здабыць сучасную тэхналогію. Ужо 700 такіх прадпрыемстваў даюць добрыя вынікі. Апрача таго, закупляюцца, пераважна ў Японіі, цэлыя фабрыкі, тэхналогія і ліцэнзіі. А 277 прадпрыемстваў на базе кітайскай тэхналогіі працуе па-за межамі Кітая.

Дзякуючы вялікім эканамічным рэформам даход нацыянальны Кітая да 1978 года павялічыўся на 50 працэнтаў.

— Мы знайшлі правільную, кітайскую дарогу да сацыялізма. І добра разумеем, што знаходзімся пакуль што яшчэ ў яе пачатку, — сцвердзіў кітайскі пасол. — Мы вядзем самастойную замежную палітыку, не ўмешваемся ва ўнутраныя справы іншых краін. Нам патрэбны мір і мы за яго змагаемся так, як і многія іншыя краіны.

У апошнія месяцы Камуністычная партыя Кітая інтэнсіўна рыхтавалася да свайго чарговага XIII з'езда, які пачынаецца 25 кастрычніка ў Пекіне. Галоўнай тэмай з'езда будзе хутчэйшая рэалізацыя гаспадарчых рэформ, будзе таксама апрацаваны праект рэформы палітычнай структуры краіны згодна са зменамі гаспадарчай структуры. У Кітаі цяпер прысвячаецца шмат увагі адмаладжэнню партыйнага і адміністрацыйнага апарата. У гэтай справе таксама павінен выказацца з'езд. Ён выбярэ новы персанальны склад ЦК кампартыі Кітая.

Паміж Польшчай і Кітаем у апошні час наладзіліся палітычныя і эканамічныя сувязі, якім спрыялі візіты І сакратара ПАРП у Кітаі і прэм'ер-міністра КНР у Польшчы.

Міхась Хмялеўскі

© PDF: Kamunikat.org 2020

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

„Сямяне"

У гміне Нараўка, каля самай граніцы, раскінулася вялікая вёска Семяноўка. Пра мастацкі калектыў, званы „Сямяне", многія ўжо чулі, хоць яму вось позняй восенню споўніцца толькі 4 гады. А быў ён арганізаваны 3 лістапада 1984 года пры вясковым гуртку Беларускага таварыства. Тады, на тым арганізацыйным сходзе, кіраўнікам калектыву выбралі ў адзін голас Яна Шыманюка, ініцыятара таго ж калектыву, музыканта (хоць самавука), выдатнага арганізатара і ўсебакова здольнага аніматара культурнай дзейнасці.

Саліст Сымон Лукша на аглядзе ў Гайнаўцы ў суправаджэнні слаўнага гарманіста Мішы Шыманюка выканаў песні „Хлопец пожаньку пахае" і „Там, у полі крынічанька".

Мы папрасілі Яна Шыманюка расказаць аб „Сямянах". Ён расказаў

* * *

У нашым фальклорным калектыве 17 асоб, з іх 8 — жанчыны. Члены ў нас у розным узросце — ад 17 да 50 гадоў. Нягледзячы на ўзрост, сямейныя і хатнія абавязкі членаў, хачу сказаць, што я вельмі задаволены ўсімі членамі калектыву. Усе яны актыўныя і ўсім сэрцам аддадзены працы. Мы ствараем згодны калектыў.

Усе мы самавукі і гэты факт часам адбіваецца на нашай дзейнасці. Адчуваецца недахоп прафесіяналізму.

Да сёння мы апрацавалі сем праграм і кожная з іх іншая. З імі мы выступалі на сцэнах. Праграму даем заўсёды багатую і разнастайную. Апрача беларускіх, рускіх і ўкраінскіх песень, якія спяваюцца ў нас сола, у дуэце, трыо, квартэце і хорам, у праграму ўводзім вершы, скетчы, гумар і сатыру, а таксама сцэнкі. Хачу выясніць, што разам з вакальным калектывам у нас працуе і тэатральны. А цяпер моцна стараемся арганізаваць яшчэ і вакальна-інструментальны калектыў.

Ужо купілі частку новых інструментаў, не маем толькі арганаў і перкусіі, але грошы на іх ёсць, няма толькі ў крамах інструментаў.

У нас цяпер ёсць два камплекты строяў, акардэон, электрычныя гітары, узмацняч, калонкі, мікрафоны.

На сцэне стараемся выступаць калі толькі можам. Да канца жніўня выступілі 35 разоў на розных сцэнах, у розных мясцовасцях і з розных нагод — на фэстах, вечарынах, дажынках, конкурсах і г.д. У самой толькі Семяноўцы мы выступілі сем разоў. Выступалі і ў Альхоўцы, Плянце, Свінароях, Бандарах, Шымках, Белавежы, Навасадах, Палічнай, Чаромсе, Гайнаўцы, Нараўцы, Грабаўцы, Махнатым, Новаберазове, Міхалове, Гарадку, Нарве і Беластоку. У некаторых гэтых мясцовасцях выступалі па некалькі разоў, з рознымі, зразумела, праграмамі.

Мы спяваем 91 песню, дэкламуем 32 вершы, 16 скетчаў, паказваем 2 сцэнкі: „Суд" і „Прымакі", калі ж гаварыць пра гумар і сатыру, то гэта цяжка і палічыць. Матэрыялы выбіраем з розных крыніц, напрыклад, з касет, грампласцінак, радыё, тэлевізіі, часопісаў, ад суседзяў і т.п.

У конкурсе „Беларуская песня" за 1986 год наш саліст Рышард Казбярук заваяваў у Гайнаўцы трэцяе месца, а ў 1987 годзе ў тым жа конкурсе таксама Рышард як саліст і яшчэ дуэт Валянціна і Сымон Лукша ўзялі трэцяе месца. Увесь наш калектыў у апошнім конкурсе атрымаў дыплом.

У тэатральным конкурсе за 1987 год наша пастаноўка „Суд" заваявала на аглядзе ў Чаромсе другое месца.

Ян Шыманюк

Фота Тамары Кердалевіч з Чаромхі і Міраслава Вілюка з Гайнаўкі

Рышард Казбярук у ролі стоража Мірона ў камедыі У. Галубка „Суд" на аглядзе тэатральных калектываў у Чаромсе. Гэта была адна з найлепшых роляў конкурсу.

Калектыў „Сямяне" на аглядзе „Беларуская песня 87" у Гайнаўцы. Злева: Янка Шыманюк, Оля Кічкайла, Валя Лукша, Марыя Лукша, Сымон Лукша. Спявалі „Туманы, туманы" і „Чорна шапка".

ХРОНІКА

Верасень 1987 г.

7 — На пасяджэнні Прэзідыума Гайнаўскага гарадскога аддзела БГКТ быў ацэнены ход культурных мерапрыемстваў, арганізаваных у горадзе летам г.г. Разглядаліся таксама справы арганізавання грамадскіх пачынаў пры пабудове Беларускага музея ў Гайнаўцы.

8 — Прэзідыум праўлення аддзела БГКТ у Орлі абмеркаваў падрыхтоўку да правядзення справаздачна-выбарных сходаў у гуртках.

11 — Інспектар асветы і выхавання ў Гайнаўцы арганізаваў нараду дырэктараў пачатковых школ, прысвечаную арганізацыі навучання беларускай мовы ў школах горада. У нарадзе прымалі ўдзел: д-р Аляксандр Барщчэўскі — старшыня ГП БГКТ і Стэфан Крэнтоўскі — ст. візітатар Куратарыі асветы і выхавання ў Беластоку.

13 — Бельскія „Васілёчкі" выступілі ў Белавежы перад удзельнікамі прыгранічнай сустрэчы з групай жыхароў Пружанскага раёна (БССР).

15 — Адбылося пасяджэнне Прэзідыума праўлення аддзела БГКТ у Дуброве-Беластоцкай. Разглядаліся пытанні супрацоўніцтва аддзела з гурткамі мастацкай самадзейнасці. Ацэнена таксама выконванне статутовых абавязкаў гурткамі БГКТ.

16 — У Бельскім доме культуры адбыўся канцэрт „Васілёчкаў" для групы дзеячоў культуры з Кракаўскага ваяводства.

24 — Алесь Барскі адбыў аўтарскія сустрэчы з вучнямі Агульнаадукацыйнага ліцэя імя Б. Тарашкевіча ў Бельску-Падляшскім і Пачатковай школы ў Пашкоўшчыне. (л)

БЕЛАРУСКАЕ ЖЫЦЦЁ Ў ЧЫЖАХ

Калі я быў у Чыжах на Успенне, бачыў радасную для мяне сцэну: тлум людзей каля тутэйшага кіёска „Руху", у якім куплялі свежы нумар нашага тыднёвіка! Прадаўшчыца Іра Рамановіч распрадала адразу больш трыццаці экземпляраў „Нівы", усе, якія былі ў гэтым кіёску.

Нямала беларускага адбываецца ў Чыжах. Гаварыў я з Галінай Мартынюк, старшынёю чыжоўскага гуртка Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Гурток даволі вялікі, з трыццаці чатырох членаў. Арганізавалі фальклорны калектыў, які добра выступае пры розных нагодах. Някепска было б ахрысціць яго нейкай назвай, так як хор „Васілёчкі" з Бельска ці „Бярозкі" з Кнарыдаў. Можа хто з чытачоў „Нівы" падкажа цікавае імя чыжоўскаму калектыву?

У Чыжах штораз адбываюцца беларускія канцэрты. Выступалі тут і „Васілёчкі", і беластоцкія „Каласкі", і „Тыневічанкі", і „Дубіны II". Прыязджалі сюды на аўтарскія сустрэчы Алесь Барскі, аж два разы, і Надзея Артымовіч, вершамі якой асабліва цікавіцца моладзь.

А. Гаўрылюк

ЛЁНІК у Швецыі

Яшчэ ў самым пачатку Лёнікавай кар'еры як мастака мы абяцалі зацікаўленаму чытачу, што будзем уважліва сачыць за лёсам гэтага таленавітага беларускага юнака. І таму менавіта хочам сёння з прыемнасцю аднатаваць наступны факт з яго творчай біяграфіі.

Вось толькі што Лёнік Тарасэвіч вярнуўся са Швецыі, дзе браў удзел у выстаўцы „Міфы поўначы". На гэты раз у стакгольмскай Галерэі Нордэнгаке выстаўляліся працы чатырох шведаў (адзін з іх — амерыканскі), аднаго нарвега і яго, Лёніка, беларуса з ваколіц Валілаўскіх лясоў. Усе выстаўленыя працы спалучала супольная атмасфера. Былі яны напоўнены містыцызмам і меланхоліяй. Пераважалі цёмныя колеры, эманавала стрыманасць, спакой.

Лёнік на выстаўцы „Міфы поўначы" паказаў толькі адну работу: як амаль заўсёды — лес, як амаль заўсёды — ён чорна-белы, 170×260 см, на палатне і, як заўсёды, без загалоўка. Намаляваў ён гэту карціну зімою 1985 года (і зіма на малюнку). „Ну што тут ёсць? — кажа. — Рытм лесу, рытм горкі, нічога асаблівага". Ды толькі вось за няцэлыя два гады карціна ўжо выстаўлялася і ў Італіі (у Венецыі, у Галерэі дэль Каваліна), і ў Чыкага, на вялікай выстаўцы, як бы кірмашы, — „Арт-Экспо".

Зразумець і палюбіць Лёнікавы карціны можа толькі падрыхтаваны глядач. Цяжка нават акрэсліць, якое гэта мастацтва: абстрактнае яно ці рэалістычнае. Але Лёнік і не хоча, каб яго неяк зашэрэгоўвалі. Цвёрда можна сказаць адно: яно наскрозь сучаснае, а што найважнейшае для нас — яно проста яго, Лёнікава, і тая сучаснасць вырастае з нашай зямлі: з яе лясоў і пагоркаў, з раллі і снегу, з радасці і смутку, з усяго таго, што складае істоту найцудоўнейшага падарунка, які завешча жыццём

Ала Чэчуга

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

КАБ НЕ ПАМЕРЛА ДУМКА

Я падумаў, каб з вамі весці спрэчку, пане Махнацкі! Чыя праўда, а чыя няпраўда? Маёй мэтай было выказаць свае меркаванні адносна вашай публікацыі „Рабіць на гультаёў“ у „Ніве“.

Ёсць шмат дзялянак і прафесій, у якіх будучы інтэлігентнавуковец павінен паглыбляць свае веды таксама і практыкай фізічнай працы, такой, якая дапаўняла б яго тэарэтычныя веды. Бо тэорыя — гэта яшчэ не ўся навука, трэба да яе і практыкі, скажам, на выбраным прадпрыемстве... Калі будуць спалучаны тэорыя з практыкай у жыцці і працы, тады будуць відавочны вынікі дзеяння. Так я зразумеў вядомую публікацыю Рудчыка, з якой вы, пане Махнацкі, палемізавалі.

Я надалей прытрымліваюся таго, што выказаў наконт „комплексу хамута“ („Ніва“ ад 5 ліпеня). На заканчэнне дасылаю вам, пане Махнацкі, зычанні добрага здароўя і гэтак жа вострага пяра, без якога не можа быць дыскусіі, а значыць, не можа быць і думкі. Бо якая ж можа быць думка, калі ўсе пачнуць думаць аднолькава? Гэта ўжо смерць думкі.

Кастусь Сідаровіч

„КАЛІ МАЯ ЗГАРЫЦЬ...“

Алена Анішэўская ў сваім артыкуле „Заможнасць, але задрыпаная“ пісала, што старыя будынкі трэба развальваць. Яны псуюць краявід. У нашай Семяноўцы таксама ёсць такі стары будынак, ды пасярэдзіне вёскі. Стаіць ён насупраць крамаў. Жыхары гэтай старой хаты даўно ўжо паўміралі, а іхныя дзеці пазабівалі дошкамі вокны і не з'яўляюцца тут ані летам, ані зімою. Блізка хаты стаіць зусім старэнькая клунька ды хлявок. Стаіць усё гэта невядома нашто і каму. Каля гэтых будынкаў праходзіць дарожка, і, каб не гэтыя будынкі, можна было б праехаць ёю, не чакаючы, пакуль хтосьці, хто едзе насупраць, дасць табе дарогу. Што рабіць? А тое, што трэба разваліць старое парахно, пашырыць дарогу, учыніць толк.

Гэта не адзінкавая справа. Такіх непатрэбных будынкаў прыбывае цяпер па вёсках. Ёсць нават прымаўка, якая датычыць адзінокіх старых, што пазаставаліся яшчэ сям-там: „Калі мая хата згарэла, то ў другой буду жыць“. Гэта значыць: стаяць пустыя хаты.

Аўрора

Не б'е жонку мужык, а б'е жончын язык.

*

Не глядзі, што я плачу, паганяй сваю клячу.

*

Не дзеці бацьку нажылі, а бацька дзяцей.

*

Не кайся, рана ўстаўшы і маладым жаніўшыся.

Беласток, вуліца Шпітальная. Мал. Уладзіслава Петрука.

З НАГОДЫ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Ваяводскае праўленне ТППР у Беластоку 23 верасня арганізавала семінар з нагоды 70-ай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі для сваіх прапагандыстаў, якія будуць выступаць з дакладамі на ўрачыстых вечарынах, на сходах у вёсках, ва ўстановах і на прадпрыемствах, а таксама ў школах і ў гуртках ТППР.

Выбух і перамога Кастрычніцкай рэвалюцыі вырашылі канчаткова аб адбудове польскай дзяржаўнасці. Гаворачь аб гэтым вядомыя і некаторыя малавядомыя крыніцы і дакументы. Ужо красавіцкая канферэнцыя бальшавіцкай партыі ў 1917 годзе выказалася за прызнанне ўсім народам, уваходзячым у склад Расіі, права на свабодны адрыў і стварэнне самастойнай дзяржавы. Пасля здабыцця ўлады партыяй бальшавікоў у лістападзе 1917 года была прынята Дэкларацыя правоў народаў Расіі, а Дэкрэтам Савета народных камісараў ад 29 жніўня 1918 года былі ануляваны трактаты, падпісаныя з Прусіяй і Аўстрыяй.

Вучоныя падлічылі, што ў Кастрычніцкай рэвалюцыі прымала ўдзел 200 тысяч палякаў. На жаль, хутка наступілі сумныя падзеі. Польшча, атрымаўшы незалежнасць, пад кіраўніцтвам Ю. Пілсудскага пачала захопніцкую вайну (1919-1920 г.г.) з маладой савецкай дзяржавай у найцяжэйшы для яе перыяд. Мірныя ініцыятывы Савецкай рэспублікі былі адкінуты.

Пасля заканчэння гэтай вайны адносіны Польшчы да СССР былі непрыхільныя. Памылковая заграднічная палітыка, нятрапныя палітычна-мілітарныя саюзы прывялі да таго, што ў 1939 годзе Польшча страціла самастойнасць. Францыя і Англія здрадзілі Польшчы, нягледзячы на падпісаныя раней ваенныя дагаворы, і яна засталася адзінокая ў час нападзення на яе гітлераўскай Германіі.

Пасля II сусветнай вайны Польшча дзякуючы Савецкаму Саюзу зноў атрымала незалежнасць.

*

А вось факты з апошніх гадоў. Гаспадарчае і навуковатэхнічнае супрацоўніцтва на гады 1986-1990 былі сфармуліраваны на сустрэчы I сакратара ЦК ПАРП з Генеральным сакратаром ЦК КПСС у маі 1984 г. Толькі ў першым паўгоддзі 1987 года заключана больш 200 дагавораў, звязаных з рэалізацыяй „Доўгатэрміновай праграмы гаспадарчага і навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва між Польшчай і СССР да 2000 года“.

У гадах 1986-1990 тавараабарот дасягне 74 мільярдаў рублёў. Вартасць экспарту ў СССР дойдзе да 37,6 мільярдаў рублёў. Стварэнне супольных прадпрыемстваў і непасрэднае супрацоўніцтва прадпрыемстваў і ўстаноў адкрылі новыя карысныя гарызонты братніх узаемасувязей ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

У нас на Беласточчыне разгарнулася прыгранічнае супрацоўніцтва прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый з Гродзеншчынай і Літоўскай ССР.

Адзначаны вышэй семінар узбагаціў актыў ТППР каштоўнымі ведамі і аргументамі, якія ўмацоўваюць дружбу паміж нашымі дзяржавамі.

Міхась Хмялеўскі

НАБРАЛІСЯ АХВОТЫ!

У Ніліпках людзі набраліся ахвоты рабіць парадкі. Пачалі ад таго, што паставілі драцяную агароджу вакол крамы і клуба гаспадара. Грошы былі, а гміна дапамагла з цэментам. Асабліва завіхаліся Мікалай Абрамюк, Мікалай Філіпюк, Валянцін Герасімюк, партыйны сакратар Іван Кучынскі, пенсіянер Сцяпан Яканюк. Моладзь прывезла дзве прычэпы пяску, а кіраўнік Клуба арганізаваў прывоз цэменту. Над усім лунаў энтузіязм солтыса Івана Баўранюка. Відаць, добры з яго солтыс, больш дзесяці гадоў ён ёсць ім, людзі не зміняюць на іншага.

Андрэй Гаўрылюк

(Працяг са стар. 1)

ВІТАЙ, БЕЛАВЕЖА

У састаў абароннага комплекса Камянецкай крэпасці ўваходзіла мураваная **Камянецкая Белая вежа**, ад якой, як вядома, паявілася назва цэлага першабытнага ляснога абшару.

Я доўга не мог адарваць вачэй ад гэтай **Белай вежы.** Вось яна, прыгажуня, сведак сямі стагоддзяў! Колькі разоў на працягу гэтага часу Камянец змяняў сваіх паноў і ўладальнікаў! З 1366 гэтае наваколле, значыць і мае родныя старонкі таксама, апынуліся пад уладай Вялікага княства Літоўскага. У другой палавіне XIV ст. лупілі яго крыжакі, для якіх тутэйшыя схізматыкі (чытай: праваслаўныя) былі звычайнымі ерэтыкамі і мячом ды агнём, быццам бы, неабходна было наварочваць іх на праўдзівую (чытай: рымска-каталіцкую) веру. У 1383 годзе Камянцом авалодаў польскі князь Януш Мазавецкі... І так дзеі гэтай зямлі можна разглядаць аж да сённяшняга часу. Доўга гаспадарыла тут княжна Анна Ябланоўская, маёмасці якой цягнуліся ад Сямяціч па Бярэсце... Камянец карыстаўся магдэбургскім правам, быў буйным гандлёвым цэнтрам на шляху з усходу на захад Еўропы і наадварот. Усяму гэтаму моўчкі прыглядалася круглая, цагляная Камянецкая Белая вежа, пабудаваная на ўзгорку, высокая амаль у 30 метраў і з 14-метровым (амаль) дыяметрам, з моцнымі сценамі, таўшчыня якіх даходзіць да 2,5 метраў. Майстар Алекса ведаў, што робіць. Богу на славу і людзям добрым дзеля абароны ўзводзіў ён гэты трывалы каменны стоўб і помнік...

Толькі Белая вежа зараз не з'яўляецца зусім белай, яна хутчэй нейкая ружова-карычневая, проста цагляная. Па-суседску з ёю красуецца сапраўды белая царква з пазалочанымі купаламі. А можа ад бляску сонца толькі здалося мне, што яны пазалочаныя, што белая вежа паружавела.

Уладзімір Лявонцьевіч не раздзяляў майго захаплення гэтым сярэдневяковым збудаваннем, адным са старэйшых помнікаў на маёй роднай зямлі. Ён бачыў гэтую вежу так часта, што ўжо яе і зусім не заўважаў. Нас падганяў час. Не паспеем, мауляў, да закрыцця Прыродазнаўчага музея Белавежскай пушчы, які Уладзімір Лявонцьевіч абавязкова хацеў мне паказаць. І, сапраўды, мы не паспелі. Музей быў ужо закрыты. Рабочы час закончыўся, і толькі зрэдку нейкія турысты ці наведвальнікі намагаліся штосьці пабачыць праз аграмадныя, прашклёныя вокны...

І тут я яшчэ раз пераканаўся, што для Уладзіміра Лявонцьевіча няма на гэтым свеце рэчаў немагчымых. Калісьці ён, адказны камсамольскі дзеяч і работнік абласнога значэння, ра-

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ЗАМАЛЁЎКІ З ЖЫЦЦЯ

Толькі Мар'янка з'ехала ліфтам з ходнікамі ўніз, каб іх вытрасці, да яе падышоў высокі, чарнавусы мужчына ў моднай джынсавай вопратцы. Даведаўшыся, дзе яна жыве, знік, а паявіўся ў кватэры мінут праз 10 з паўлітрам „рабінаўкі“ і каньяком.

Дзяўчаты якраз канчалі наводзіць парадак. Гаспадыня была ў санаторыі, і цяпер яны апекаваліся канарэйкай, кветкамі і ўсімі пакоямі гаспадыні, застаўленымі вечна адпыльванымі мяккімі крэсламі і канапамі і мэбляй з арэхавага дрэва.

Дзяўчаты пераглянуліся. Юлітка кінула Мар'янцы: вядзі яго на вялікі пакой. Някепскі хлапец: прыгожы. Дзе ты яго ўзяла?

Прадставіліся як гаспадыні хаты, сёстры, студэнткі.

— Цікава, хто ваш бацька, што вам кватэру залатвіў! Цяпер вядома, як з гэтым цяжка, калі ў лапу не дасі ці плячэй не маеш, — зачаў размову Янэк, наліваючы гарэлку.

— Я не п'ю! — адвярнула сваю чарку Мар'янка.

— Ну што ты, я абражуся. У добрай кампаніі мы можам сябе адчуваць свабодна, праўда, Юліта?

Дзяўчаты шчыра заставілі стол усім, што якраз прывезлі ад бацькоў. Выкалупалі ў крэдэнсе гаспадыні дзве бутэлькі „ніто“ — ні то чвэртка, ні то паўлітра — чыстай.

Мар'янка цвёрда не піла. На наступны дзень чакала яе „карткоўка“ па матэрыялазнаўстве. Юліта ўляпіла масляныя вочы ў Янку, які ўжо паўляжаў на канапе. Засвяцілі тоўстую свечку, каб утульней было.

— Я толькі што вярнуўся з Амерыкі, быў там два гады. Гэтая разбітая машына пад блокам, сярэбраны мерседэс, гэта мая. Больш за ўсё люблю хуткую язду. Ужо тры разы разбіўся.

У Янкі яшчэ было ўсяго многа: відэо, праігрывальная апаратура з „пэвэксу“, дываны і іншае дабро.

— Заходзьце, дзяўчаткі, паглядзіце, што хочаце: фільм з „Пінкфлойдамі“, горар, порна. Ёсць у мяне вельмі цікавы фільм, як кахаецца сям'я...

— Што ў гэтым дзіўнага? — здзівілася Юліта.

— Ну, а што ты думаеш, калі гэта маці з сынам, брат з сястрой, дачка з бацькам? Вельмі, вельмі сучаснае.

— Ведаеш, ты памыліў нашу ўражлівасць. Нас гэта не цікавіць! — абурылася Мар'янка.

— Прабач, коціку, думаў, што вы, як студэнткі, больш сучасныя... — Янэк перакуліў наступную чарку, задумаўся. Трэба змяніць запіс, зайграць на іншай струне: які ён бедны, нешчаслівы. Гэтыя ноты найбольш парушаюць і маладых дзяўчат, і спелых жанчын, заўсёды гатовых заняцца такім бедным, нешчаслівым, прытуліць, пагладзіць па галоўцы, часам добра ўжо паліняўшай.

— Колькі табе год? — запыталася Мар'янка.

— Дваццаць восем! — рашуча сказаў Янэк, паціраючы высокі лоб. Падумаў, што для гэтых маладзенькіх дзяўчат яго 32 — гэта вельмі ж сур'ёзны ўзрост. — А колькі я перажыў, колькі выцярпеў...

Палілася аповесць аб яго першым каханні, якое назаўсёды зламала яму жыццё. Паехаў быў Янка вучыцца ў вышэйшую школу. Яго нарачоная купіла ўжо шлюбную сукенку, ён таксама падрыхтаваў новыя касцюм ды боты. Прыехаў на зімовыя канікулы — а Зося з жыватом ходзіць, ад нейкага таксіста. Кінуў Янка свой горад з сэрцам напалавіну раздзертым. Пасля сустрэў жанчыну, якая стала яго жонкай, але яна кінула яго хутка, удабавак забраўшы ад яго сына.

— Ой, як ты мусіш ненавідзіць жанчын! — усклікнула ўсхваляваная Мар'янка.

— Не, не, я паненак вельмі ж люблю, гэта мая адзіная адмоўная рыса характару..

Пазваніў тэлефон. Юлітка знікла ў другім пакойчыку.

— Мар'янка, сплаў гэтую малую, — „амерыканец“ заглянуў дзяўчыне ў вочы.

— Мар'янка, званіла Аська, зайдзі да яе са сшыткам, з... гэтымі... выкладамі. Толькі вярніся хутка.

— Магу яшчэ ў вас сёння тут пабыць? — запытаўся Янка, распластаны на канапе.

— Чаму не, толькі глядзі, каб добра сябе паводзіў, — паважна сказала Мар'янка, выходзячы.

Вярнулася праз гадзіну. На званок ад дзвярэй хутка падбегла Юліта. На канапе гаспадыні, у яе пасцелі, ляжаў „амерыканец“.

— Што гэта такое чаўпецца? Хутка апранайся і будзь добры, выйдзі ў тры міга. Раз, два, тры! — замахала рукамі Мар'янка.

— Ты што, здурэла? Колькі табе год? Тут нічога не рабілася, толькі я аслабеў, ведаеш, я даўно не піў! Чаму ты мяне так не любіш?

Яшчэ доўга гаварыў Янка, апранаючы свае джынсы. Пасля сеў, наліў зноў чарку, выпіў, скруціўся ў клубочак ды заснуў.

Цікавыя вы, напэўна, каханыя чытачы, як гэта гісторыя закончылася? Юлітка і Мар'янка пагасілі святло і пайшлі спаць у свой пакойчык.

— Што гэта цяпер за мужчыны! Вып'е такі чарку і ўжо слабее, — смяялася Юлітка, паказваючы Мар'янцы залаты ланцужок, які ёй надзеў „амерыканец“, каб паказаць свае шчодрасць і багацце. — Цікава, на якой струне будзе цяпер хацеў зайграць. От, фраер, трэба будзе яго выкарыстаць як мага больш.

Раніцай дзяўчаты паказалі зялёнаму на абліччы „амерыканцу“ дарогу дадому. Увечары хацелі паглядзець фільм у яго каляровым тэлевізары. Дзверы адчыніла ім маладая жанчына з чатырохгадовым хлопчыкам, які адразу зацікавіўся астаўбянелымі дзяўчатамі.

— Ну, цяпер з гэтымі мужчынамі, то зусім нічога невядома! — сказала ў хаце сумная Юлітка.

Міра Лукша

шыў па ўласнаму жаданню пакінуць кабінетны стол у Брэсце і пасяліцца ў прыгранічнай вясковай глухамані, узяць пад сваю адказнасць толькі што пабуйнеўшую, значыць, і занядбаную гаспадарку, ды за кароткі час змог вывесці яе на вышыню сельскагаспадарчага прагрэсу і эканамічнай рэнтабельнасці.

— Цяпер, — гаварыў нам старшыня, — заканчваем у нашым калгасе пабудову спецыяльнага племяннога комплексу для вырошчвання лепшых парод рагатай жывёлы. Наладзіў я кантакт з Акадэміяй навук. Вучоныя абяцалі ажыццяўляць у нашым калгасе прыёмы генетычнай інжынерыі. Робяць гэта ў Бельгіі, Нідэрландах ды і ў іншых заходніх краінах, дык чаму мы маем быць горшыя? Нам жа таксама патрэбныя каровы, ад якіх надоі перавышалі б і пяць тысяч кілаграмаў малака ў год. І адпаведныя бычкі на мяса...

Шчыра кажучы, экспанаты з напханымі звяркамі і засушанымі птушкамі ды затопленымі ў нейкай вадкасці вужакамі не надта мяне цікавілі. Усё гэта бачыў я і ў нашым Белавежскім прыродазнаўчым музеі, які знаходзіцца ў Белавежы. Нават наш музей здаўся мне шмат багацейшы.

— Пайдзіце цяпер пагуляць па Белавежскай пушчы! — рашуча заявіў Уладзімір Лявонцьевіч. — Для мяне гэта не цікава, я тут маю свае справы. Сустрэнемся цераз гадзіну...

І пабрылі мы з Аляксандрам Кавальчуком сцяжынкамі і дарожкамі Белавежскага заказніка, як гэтую частку Белавежскай пушчы афіцыйна тут называюць.

Вось якая ты тут, спрадвечная прыгажуня!

У сэрцы адчувалася нейкае павышанае хваляванне, быццам бы той безупынны шум-напеў паднебных сосна́ў і дубоў праходзіў скрозь цела і шаптаў на вуха легенду аб сваёй магутнасці.

Раптам сярод гэтага адвечнага лесу паявіліся нейкія жалезныя аграмадныя загарадзі. Алесь Кавальчук, брэсцкі журналіст, бывалы ў гэтых старонках, паясніў мне, што гэта своеасаблівы заапарк пад адкрытым небам, у якім дэманструюцца прыкладныя звяры, звяркі і аграмадныя жывёлы, засяляючыя Белавежскую пушчу. Чамусьці, аднак, у гэтых аграмадных клетках, якія цягнуліся па некалькі дзесяткаў метраў, у гэты дзень іх кватарантаў не аказалася. Толькі таблічкі з назвамі інфармавалі, чые гэта клеткі. І я гэтага не шкадаваў, бо ўсё ж такі павеяла няволяй і мне адхацелася далейшага вандравання сярод гэтых жалезных загарадзяў.

Настрой таемнасці таксама недзе прапаў. Мы проста прыселі на паваленай калодзе і пад напеў нейкай птушкі дачакаліся гадзіны, назначанай нам Уладзімірам Лявонцьевічам для сустрэчы. А што было далей, дык аб гэтым ужо наступным разам.

Віктар Рудчык

ГУТАРКІ Ў ДАРОЗЕ

НЕ ДУРЫ ГАЛАВЫ!

— Не буду казаць вам, хто я, бо і нашто вам? Але во што скажу вам: не ўсе шануюць вашу „Ніву“. Пайшла я неяк у краму, каб купіць што, а была акурат пятніца, калі новую „Ніву“ прывозяць. Людзі, нават даволі тлумна, пачалі выкупляць, ну, „Ніву“ і адна кабета прыйшла з гэтай свежаю „Ніваю“ ў краму ды ўзялася чытаць, чакаючы тавараў. Аж тут падыходзіць да яе другая такая самая і гаворыць: „Вы такая прылюдная асоба, а чытаеце гэтую анучу...“ Яна сказала іначай, чым „ануча“, але я саромеюся паўтараць вам тое слова. Ну, тая, што якраз чытала „Ніву“, нават прызлавала была і пачалася між імі даволі непрыемная гаворка. Аднак, скажу вам, чытачка вашай „Нівы“ не ўступіла, не паддалася!

А другі раз падобную гісторыю перажыла я ўжо ў самой Гайнаўцы, на станцыі. Тады я сама купіла вашу „Ніву“ і прысела пачытаць. І раптам чую над сабою мужчынскі голас, гляджу, кавалер нейкі затрымаўся каля мяне, глядзіць пасмешліва на „Ніву“ ў маіх руках і кажа: „Ну і што ў той „Ніве“ налгалі новага?“ Я глянула на яго з-пад лоба, ён засмяяўся ўголас, падышоў да суседняй лаўкі, сеў і разгарнуў перад сабою нейкую вялізную газету, як бы захацеўшы мне гэтым сказаць, што толькі ў яго газеце адну праўду пішуць...

Я потым думала: чаму некаторыя так не любяць „Нівы“? Бо ж „Ніва“ нічым не розніцца ад іншых, бо і ў іншых газетах усякае бывае... Аднак, розніца ёсць: „Ніва“ выходзіць на беларускай мове і найбольш займаецца сельскімі справамі. Таму сёй-той можа недалюбліваць яе, хварэючы на пана. Але такі чалавек не скажа, што яму не падабаецца мова, ужо не той час, калі можна было пляваць на яе ўсяляк. Ён будзе абзываць „Ніву“ махляркаю, ведаючы, што такую празыўку ад рукі не праверыш. Так як людзі часам лгуць, так і к о ж н а я газета часам лжэ, бо ж не святыя робяць яе, але такія ж самыя людзі... Пляткаваць заўсёды лёгка, плёткі тым і страшныя, што невядома, а ці не праўда ў ёй?! Цяпер то я маю спосаб на такіх пляткароў. Кажу ім: „Ніхто не прымушае вас чытаць „Ніву“ Калі яна табе лжэ, то не чытай і ідзі сваёй дарогаю, не дуры мне галавы, чалавеча!“ **(ся)**

НАРАЎКА Ў РАМОНЦЕ

Узяліся рамантаваць Нараўку. Рамантуюць кіно „Лес“. У амбулаторыі раскідалі даўно нікому непатрэбную дабудоўку. На вуліцы Міцкевіча, у будынку былога бюро ГСу змясцілі патрэбную абутковую краму. А на вуліцы 22 Ліпеня рамантуюць унутры будынак, у якім дагэтуль была гэта абутковая крама. На той жа вуліцы таксама рамантуюць краму з прамысловымі таварамі.

Аднак жа, самае важнае, што ўрэшце-рэшт зрабілі рамонт будынка, у якім калісьці знаходзіўся пастарунак МО. Там ужо нехта жыве — у вокнах відаць фіранкі і кветкі.

Аўрора

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

БЕЛАРУСІКІ

Bibliografia literatury tłumaczonej na język polski, wydanej w latach 1945—1976, T. 1, Warszawa 1977. Rec. Bieńkowa Barbara, *Rocznik Biblioteki Narodowej* t. 14, 1978, s. 269—300; Kuczyński Krzysztof A., *Acta Universitatis Wratislaviensis* no 444, 450, 463, 576, 579, *Germanica Wratislaviensia* 1980, t. 40, s. 271—273; Kozarzewska Ewa, *Przegląd Humanistyczny* 1977 nr 11, s. 232—234.

Biblijahrafija pa historyi Biełarusi, fieadalizm i kapitalizm, Mińsk 1969. Rec. Barduch Juliusz, *Kwartalnik Historii 1971*, nr 3, s. 682—684.

Bibliografia rusycystyki polskiej 1945—1975, t. 1—3. Warszawa 1976. Rec. Różewicz Jerzy, *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 1977, nr 1, s. 178—180.

Biczel-Zahnietawa Danuta, Koniec (w), tł. z białor. Adam Włodek, *Życie Literackie* 1969, nr 45, s. 9.

Biczel-Zahnietawa Danuta, Nieśmiertelni (w), tł. z białor. Maciej Józef Kononowicz, *Kierunki* 1972, nr 48, s. 5.

Biczel-Zahnietawa Danuta, Ty to ty, Łódź 1981. Rec. Janowicz Sokrat, *Tygodnik Kulturalny* 1981, nr 18, s. 11.

Bidwell Charles Everett, Outline of Belorussian Marphology, Pittsburg 1967. Rec. (Jurkowski Marian) M.J., *Slavia Orientalis* 1970, nr 2, s. 228—229.

Biełaruskaje mowaznaustwa. Biblijahraficzny ukazalnik (1825—1965 h.h.) Mińsk 1967. Rec. Kondratiuk Michał, Raudelinas Vytantas, *Acta Baltico-Slavica* t. 7, 1970, s. 319—323; Smułkowa Elżbieta, *Slavia Orientalis* 1968, nr 1, s. 114—115.

Biełaruskaja sawieckaja encykłapiedyja, t. 1, A. Afina, Mińsk 1969. Rec. Tomaszewski Jerzy, *Przegląd Historyczny* 1971, z. 2, s. 316—318.

Bierezanska Zofia, Osada kultury wschodnio-trzcinieckiej. Tł. Jan Gurba, Z *Otchłani Wieków* 1967, z. t. s. 205—211, il. rys.

Biryła M.W., Biełaruskaja antrapanimija. Mińsk 1966. Rec. Karaś Mieczysław *Onomastica* R. 14, z. 1/2, s. 235—237.

Biryła Mikołaj, Biełaruskaja antrapanimija, cz. 2, Struktura własnych mużczynskich imion, Mińsk 1982. Rec. Strutyński Janusz, *Onomastica* R. 29, 1984, s. 296—302.

Bjalkević Ivan K., Krajovy slounik uschodnjaj Magilouśćyny. Mińsk 1970. Rec. (Obrębska-Jabłońska Antonina) A.O-J. *Slavia Orientalis* 1971, nr 1, s. 104—105.

Borba trudiaszczichsia Zapadnoj Biełorussii za socyalnoje i nacyonalnoje oswobożdienije i wossojedinienije s BSSR, t. 2 (1929—1939), Mińsk 1971. Rec. Jagodziński Wiesław, *Przegląd Historyczny* 1974, z. 4, s. 766—768.

Borisienko W.W., Pszyrkow Julian, Czerenickij W.A.: Istorija biełorusskoj litieratury. Mińsk 1977, Rec. Niedziela Zdzisław, *Ruch Literacki* 1978, z. 4/5, s. 396—398.

Bogacki Mirosław, Z paleografii czwartorzędu Białorusi. *Prace i Studia Instytutu Geograficznego* UW 1976, z. 17, s. 127—140, tab., mapa, sum.

Borkowski Artur, Po białorusku (Licea ogólnokształcące z językiem białoruskim). *Kamena* 1984, nr 7, s. 3, il.

Borkowski Jan, Sprawy mniejszości białoruskiej i ukraińskiej w miesięczniku „Droga" (1922—1937), *Z dziejów Stosunków Polsko-Radzieckich i Rozwoju Wspólnoty Państw Socjalistycznych* t. 17, 1978, s. 147—176.

Borkowski Jan, Sprawa mniejszości ukraińskiej i białoruskiej w Polsce międzywojennej, *Kraje Socjalistyczne* 1985, nr 1/4, s. 365—382.

Borkowskij Wiktor, Smieszenije priamoj i koswiennoj rieczi w biełorusskich skazkach. *Slavia Orientalis* 1978, nr 2, s. 241—244.

Brocki Zygmunt, Wydawnictwa leksykograficzne Białoruskiej SRR, Litewskiej SRR i Łotewskiej SRR 1948—1970. *Acta Baltico-Slavica* t. 10. 1976, s. 363—375, tab.

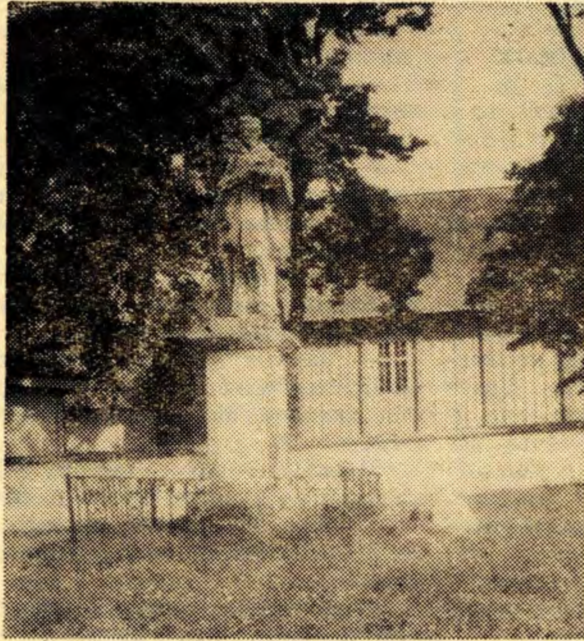
Brouka Piatruś: Idąc za nim... (w), tł. z białor. Henryk Szylkin, *Nadodrze* 1970, nr 8, s. 9.

Brouka Piatruś, Idę za nim (w), tł. Piotr Stefanowicz, *Życie Literackie* 1977, nr 45, s. 1, il.

Bryl Janka, Byle na zdrowie, tł. z białor. Anna Sobecka, *Nadodrze* 1981, nr 12, s. 8.

P.C.

Скульптура Яна Хрысціцеля.

УНІКАЛЬНЫ ПОМНІК У ШЧЫТАХ

На Галавасека я выбраўся ў Шчыты, але па дарозе зайшоў на пошту ў Галадах, начальнік якой пані В. Шумская з Бельска. Мы згаварыліся, вядома, пра падпіску „Нівы". Лістанош Уладзімір Раецкі з Крывое мае сорак сем падпісчыкаў „Нівы" ў Крывой, Агародніках і Галадах. Наогул някблага, але магло б быць лепей, больш чытачоў нашай „Нівы".

А ў Шчытах на Галавасека столькі народу наз'язджалася, столькі аўтаў усякіх марак, што як Шчыты ёсць Шчытамі, такой гаманы яшчэ ніхто тут не чуў-не бачыў!

Увечары была гулянка, музыкі, на якіх прыгожа танцавала моладзь, а старыя толькі зіркацелі збоку. Дзверы, што віселі тут, у гэтым будынку, усяго на адным круку, ужо прапалі, нехта ўкраў іх, панёс. Усё панеслі, няма ні клуба з культураю, ні святліцы з газетамі ці тэлевізарам або іншымі цацкамі. Кажуць шчытоўцы: як зойдзе сонца за лес, усе сядзяць па хатах, ніхто нікуды не выходзіць.

Каля шчытоўскай царквы стаіць унікальнай гістарычнай вартасці скульптура Яна Хрысціцеля. Ёю трэба апекавацца, не даваць знішгожыць яе, дагледзець!

А. Гаўрылюк

Фота аўтара

АСАТЫ, АСАТЫ...

Як вядома, з Гайнаўкі ў Бельск праходзіць чыгунка. Штодзень праязджае трынаццаць пасажырскіх паяздоў. Людзі едуць і едуць, вандроўны мы народ. Але вось што кідаецца ў вочы, гледзячы ў вокны вагона: асаты і асаты на абочынах, высокія, роўныя з чалавекам! Проста плантацыя асоту. Асабліва непрыемна глядзець на гэта на тым участку чыгункі, якая праходзіць яшчэ на тэрыторыі горада Гайнаўка, ад вуліцы Варшаўскай да моста. Бо за горадам знайшліся касцы, выкасілі. А хто ж выкасіць асаты ў Гайнаўцы?..

А. З.

ДАЛІ РАДЫ

Іван Семянюк, дырэктар бельскага ПОМа, на мае роспыты, як праходзіла жніво, адказаў:

— Наш ПОМ падрыхтаваўся да жніўных работ. Хутка рамантавалі тэхніку, якая псавалася ў полі. Мелі свае запасныя часткі, а гэта вельмі важнае! Прытым зусім някепска складалася ў нас супрацоўніцтва з ПОМамі ў Беласточку, Нарве, Кляшчэлях, Сямяцічах. Справа зноў жа ў запасных частках, ва ўзаемным абмене імі: дайце нам тое, што нам трэба, а мы дамо вам тое, што вам трэба. Гэта як з дружбаю, якая толькі тады будзе адбывацца ў толк, калі ўзаемная карысць ад яе... Маем добрых, гарантыйных механікаў — Вячаслава Антыховіча, Яўгена Башуна, Аляксандра Цара, Крыштафа Маліноўскага, Уладзіслава Ружанскага. Але не адны яны выратоўвалі ПОМ у крытычныя моманты: акуратна папрацавалі і тыя, якія штодзень робяць у варштатах, займаючыся рэгенерацыяй або і вырабам зусім новых частак, патрэбных дзеля падмены сапсаваных. Заслужыліся і інсталятары... Усіх разам працавала каля сарака чалавек, ад усходу сонца да ўсходу месяца дзень у дзень. Быў такі дзень, калі трэба было амаль пажарным парадкам рамантаваць машыны ў Арлянскай гміне. Скончылася лета і зрабілася як бы спакайней у нас, займаемся ўжо рэгулярнымі рамонтамі. Маем просьбу да СКРаў, каб свае машыны там кансервавалі, не дапускалі да руіны, тады і нашаму ПОМу лягчэй будзе парамантаваць тыя машыны на будучае жніво ў восемдзесят восьмым годзе. Маюць жа яны трохі сваіх механікаў.

А так наогул, дык за мінулы сезон трэба было рамантаваць 87 камбайнаў „Бізон", 141 снапавязалку, 35 прэсаў для снапоў і аж 57 трактараў, часта непасрэдна ў полі.

Які стан тэхнікі, такое і жніво. У гэтым годзе добра далі мы рады. Як будзе ў наступны — пабачым.

Андрэй Гаўрылюк

БЕЛАРУСЫ Ў ЛЁНДКУ-ЗДРОІ

Калі адпачываў я і падлечваўся ў Лёндку-Здроі, адбываўся там XXIII фестываль рускай і савецкай музыкі. Між іншым, выступалі савецкія калектывы „Ляўша" і „Русічы", трыо. Калі артысты затанцавалі беларускую „Весялуху", то мне здалося, што я не ў глыбі Польшчы, а на Беласточчыне якраз, на нейкім нашым фэсце з нашымі танцорамі... „Весялуху" бісавалі! Праз колькі дзён пасля спаткаў я тут зямлячку з Брэста, Ларысу Паўлаву, якой расказаў пра нашу „Ніву", і яна гэтым зацікавілася. Я падарыў ёй некалькі нумароў нашай газеты.

Яшчэ адзін зямляцкі акцэнт быў у мяне, калі я хадзіў на канцэрты XXIII фестывалю ў Лёндку-Здроі: выступаў вядомы хор царкоўных спеваў пад кіраўніцтвам Юркі Шурбака, які родам з Бельска.

А. Гаўрылюк

Першы гром ударыў над Вавелем.

У паслухмяную ды лагодную дагэтуль каралеўну Ядвігу раптам быццам бы ўступіла нячыстая сіла: яна наадрэз заявіла, што і на вочы бачыць не хоча ніякага Ягайлы, бо яшчэ пры бацьку-каралі яе звянчалі з каралевічам Вільгельмам Габсбургам. Ён ёй падабаецца і будзе яе мужам. Калі б гэта быў усяго толькі хвілінны капрыз тады 12-гадовай каралевы-дзяўчынкі, пра яго не варта было б і згадваць. Але ж адначасна, дзякуючы намаганням кракаўскіх прыхільнікаў Габсбургаў, каралевіч Вільгельм патаемна з'явіўся ў Кракаве. І не толькі што тайком сустракаўся, але, мяркуюць гісторыкі, нават... праспаўся ён з Ядвігай. Што ж, абое мелі на тое поўнае права: яны былі звенчанымі, ён быў дарослым, меў 16 год, а яна якраз увайшла ў дарослаcць, бо тады лічылася дарослай дзяўчынка ва ўзросце 12 год.

Аднак гэтае, несумненна, шчырае і праўдзівае, прынамсі з боку Ядвігі, каханне было бяздушна зглумлена кракаўскімі вяльможамі. Вільгельма яны бесцырымонна прагналі з Вавеля, а Ядвігу зачынілі ў замку.

Каралеўна ў адчаі схапіла баявы тапор і кінулася секчы браму, каб вызваліцца з няволі ды з'яднацца з мілым. Ды ці ж магло 12-гадовае дзяўчо, хоць і каранаванае, адолець пранырлівых кракаўскіх паноў? З бегам часу суцішылася яно і здалося на ласку сваіх прыдворных вяльможаў. Нямецкая дынастыя Габсбургаў рабіла ўсё, каб захапіць польскі трон, але кракаўскія вяльможы аказаліся непадатлівей, цвярдзей, чым яна спадзявалася.

Несумненна, усё гэта з падрабязнасцямі было добра вядома на двары ў Крэве і самому Ягайлу. Справы шлюбу і каранавання пачалі ўскладняцца. Па-першае, уся красачнасць ды рамантыка гэтага вянца і шлюбнага і каралеўскага раптам зблякла і абярнулася у скандал, якім разаграваліся ды весяліліся пануючыя двары ўсяе Еўропы ў доўгія асеннія і зімовыя вечары на пераломе 1385/6 гадоў. Па-другое, Альгердавічы, у тым ліку і сам Ягайла, пачалі хістацца, ці наогул варта звязвацца з польскай каронай пры такім бегу справаў. Па-трэцяе, Ядвігін бунт і любоўныя прыгоды Вільгельма моцна патрапалі ганарлівасць кракаўскіх вяльможаў і збілі цану ўсёй здзелкі.

Паміж Кракавам і Віцебскам ці Крэвам зачасцілі пасыльныя, але перамовы ўжо перасталі быць дыктатам варункаў з боку Кракава — многія з дадзе-

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

(Працяг са стар. 1)

калектыў праз прызму сваіх крытэрыяў і ацэнак. І што магу сказаць? Тое, што маем дачыненне з высокім мастацкім узроўнем „Дубіноў“. Галоўнае, што мне падабаецца, гэта дасканалыя галасы дзвюх салістак, вельмі цікавыя народныя песні і добрая падборка песень літаратурных, цікавая музыка, якая не глушыць ні слухачоў, ні салістаў, выключная працавітасць калектыву, які дае з сябе ўсё, разумеючы, што з'яўляецца народнай уласнасцю.

Не магу не вярнуцца ізноў да галоўнага арганізатара, інспіратара, рэжысёра, музыканта і спевака Пятра Скепкі, які зрабіў нешта амаль цудатворнае на працягу кароткага часу, стварыў тое, чаго не магло стварыць усё таварыства на працягу дваццаці гадоў.

Ці са сказанага вынікае, што „Дубіны“ гэта ў поўным сэнсе гэтага слова сучасная эстрадная група? Не зусім. Калектыў якраз крышталізуецца як эстрадны калектыў. Пакуль што не хапае яшчэ ім такіх атрыбутаў, як добры канферанс, тэматычная разнароднасць: паэзія, гумар, харэаграфічныя элементы. Беручы пад увагу нашы патрэбы, трэба было б увесці ў праграму „Дубіноў“ элементы патрыятычнай беларускай публіцыстыкі.

Канферанс'е — наш вядомы актывіст з Гайнаўкі Янка Якімюк толькі ўваходзіць у сваю ролю. Мае ён адпаведныя здольнасці і ахвоту і думаю, што з часам будзе каштоўным фактарам у праграме эстрады. Якраз ён павінен узяць на сябе прапаганду ідэй і мэт Беларускага таварыства. Павінен ён гаварыць аб тым, што для нас найважнейшае. А найважнейшае: не саромецца і не баяцца быць беларусам. Хачу падкрэсліць, што мая пачатковая боязь, што міхалоўская публіка, захопленая песнямі, не будзе слухаць прапагандысцкія выказванні, не апраўдалася. Публіка слухала і веру, што многае з таго, што я

гаварыў, узяла ў сэрца. Прынамсі мне так здаецца.

Не магу не сказаць яшчэ аб адным факце, які пярэчыць майму тэзісу аб тым, што чым багацейшы чалавек матэрыяльна, тым бяднейшы духоўна і тым скупейшы. Жыхар Міхалова Зубрыцкі запярэчыў гэтаму тэзісу. Пасля трох канцэртаў запрасіў увесь эстрадны калектыў і мяне, гэта значыць каля дваццаці чалавек, да сябе ў госці і там накарміў нас і напаіў да адказу. Прыём у доме Зубрыцкіх быў падобны на сапраўднае вяселле, а гасціннасць гаспадароў была такая, што маглі мы выйсці з іх дому толькі пасля поўначы. Жывая яшчэ душа ў беларуса!

Вяртаючыся да спраў агульных, хачу падкрэсліць, што заслужаная слава „Дубіноў“ разышлася і па-за межы Беласточчыны. Слухаў іх у Белавежы і высока ацаніў міністр культуры ПНР Аляксандр Краўчук. Ведаюць аб калектыве ў ЗША, Канадзе і, наколькі мне вядома, хочуць запрасіць яго за акіян.

І адна дзіковінка: ведаюць аб ім і дзеячы Украінскага таварыства, якое прыслала да Пятра Скепкі свайго эмісара — учарашняга супер-беларуса, а сёння супер-украінскага патрыёта Івана Кірызюка. Чалавек гэты прыехаў да Пятра Скепкі не толькі з салодкімі словамі, але і з салодкім шакаладам і з дэфіцытнай кавай. Аднак Пятра Скепкі не купіў, і паехаў Кірызюк назад з нічым. Пётр Скепка — душа калектыву, ведае, на якой зямлі жыве і да якой нацыі належыць, і, наколькі мне вядома, ні сёння, ні заўтра не намерваецца здрадзіць сваім бацькам, дзедам і прадзедам. І таму, сябры з Украінскага таварыства, не прысылайце больш у наш дом пакупнікоў душ.

Так яно бывае, што ў зямлі і на зямлі паяўляюцца самародкі. Адносіцца гэта да сыравіны і да людзей. Вось такім цудоўным самародкам, які штодзённа шліфуецца і становіцца ўсё больш высакародным дзякуючы ўпартай працы і ёсць калектыў „Дубіны“ пад кіраўніцтвам Пятра Скепкі. З усіх пракладзеных дарог бадай што найцяжэй пралажыць дарогу да чалавечых сэрцаў. Пётр Скепка і яго калектыў такую дарогу пралажылі!

Алесь Барскі

АБ ПУБЛІЧНЫХ БІБЛІЯТЭКАХ

Ваяводская публічная бібліятэка ў Беластоку адсвяткавала сваё 40-годдзе. На ўрачыстасць у Беластоцкую філармонію з'ехаліся бібліятэкары з усяго ваяводства і тыя, хто быў першым пры арганізацыі публічных бібліятэк пасля вайны. Да вайны на Беласточчыне ўсім даступныя публічныя бібліятэкі не існавалі.

Хуткае развіццё такіх бібліятэк пасля вайны сведчыла — з аднаго боку — аб клапатлівасці народнай улады ў адносінах да ўсіх людзей, аб даступнасці да кніжкі; з другога боку — аб голадзе кніжкі сярод насельніцтва нашай зямлі, асабліва вясковага. Сама помню, з якой прагнасцю я па начах, пры нафтовай лямпе яшчэ, перачытвала ў Орлі з публічнай невялікай тады бібліятэкі кніжку за кніжкай, усё што пападала, для мяне ўсё было новае і цікавае.

Прайшло сорак год. Ёсць бібліятэкі, філіялы, бібліятэчныя пункты ў самых далёкіх кутках. А ўсё ж такі ў сэнсе бібліятэчнай базы Беластоцкае ваяводства занядбана ў параўнанні з іншымі рэгіёнамі і можа пройдзе наступных сорак год, калі зможам сказаць, што публічнае бібліятэкарства — адно з найбольшых дасягненняў нашага часу.

Цяпер, у 1987 г. у ваяводстве ёсць: Ваяводская і гарадская публічная бібліятэка ў Беластоку і 17 яе філіялаў у горадзе. Маем дзве гарадскія бібліятэкі ў Гайнаўцы і Бельску, 14 гміна-гарадскіх бібліятэк, 35 — гмінных. У гэтых бібліятэках знаходзіцца 2,5 мільёна кніжак і маюць яны 140 тысяч чытачоў.

У многіх вясковых публічных бібліятэках ёсць кніжкі на беларускай мове. Іх нам можна і трэба пазычаць і чытаць больш, дагэтуль яны чытаюцца слаба. Гэта, аднак, тэма для асобнай публікацыі, якую пастараемся падрыхтаваць. **(вв)**

НАВІНКА.

Пасля доўгіх друкарскіх родаў, урэшце ўбачыла свет „Пожня“ Васіля Петручука. Польскі пераклад гэтай кніжкі даўно ўжо знік з кнігарняў. Думаем, што і арыгінал не будзе залежвацца на складзе выдаўцы.

Кніжку выдала Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства, налічвае яна 235 старонак друку і каштуе 200 зл. Аўтар вокладкі і тыраж засакрэчаны. Тонкі намёк на вайсковае мінулае аўтара „Пожні“? У кожным выпадку, ён сам нічога перад чытачамі не ўтойвае, распранаецца амаль да стрыптызнага экстазу. А гэта чытач любіць. Тут супакойваем уражлівых на маральную чысціню педагогаў: не забараняйце „Пожні“ чытаць вучням — пурыстычныя ўнутраныя рэцэнзенты „сочнае мяса“, якое выстаўляецца ў польскім перакладзе, прысмажылі і прыкрылі прыстойнымі шматкамі, так што з гэтым усё ў парадку, а выхаваўчы зарад „Пожні“ несумненны. Як для маладых, так і для старых.

„Пожню“ набыць можна ў ГП БГКТ і ў аддзелах таварыства. (рл).

ных Ягайлам 14 жніўня 1385 года, абяцанняў страцілі актуальнасць і дзейснасць, пачалі абяртацца ў мёртвую літару, падобна як яго ж нядаўнія дагаворы з крыжакамі

Дасканала тое ўсведамлялі сабе кракаўскія вяльможы і спрабавалі ратаваць любым коштам не толькі падмочаную рэпутацыю каралевы, колькі набліжэнне Каралеўства Польскага і Вялікага княства Літоўскага, а разам з ім — таксама свае ўласныя інтарэсы. 11 студзеня 1386 года польскае пасольства застала Ягайлу ў Ваўкавыску і ўручыла яму дакумент, што ён абраны „каралём» і ўладальнікам“ Каралеўства Польскага. Аднак Ягайла добра арыентаваўся ў складаным грамадскім і палітычным становішчы ў тагачаснай Польшчы, яе ўнутраных падзелах і спрэчках, і патрабаваў пацвярджэння „грамадствам“ гэтага акта. 2 лютага таго ж года з'ехаліся прадстаўнікі польскага „народу шляхецкага“ ў Люблін і прыбыўшаму туды Ягайлу, у прысутнасці яго шматлікай радні і знаці, асабіста заявілі, што выбіраюць яго сваім пануючым. Толькі тады рушыла велічная Ягайлава кавалькада ў Кракаў.

Ехаў Ягайла са сваёй многалюднай світай у Кракаў не спяшаючыся, на пераадоленне каля 250 кіламетраў, якія аддзяляюць тадышнюю польскую сталіцу ад Любліна, патрабаваў аж паўтара тыдня часу. Па дарозе прымаў паклоны князёў і вяльможаў, што прыбывалі з розных канцоў Польшчы. Сярод іх быў таксама і патаемны Ядвігін пасланец, якому каралева даручыла дакладна прыглядзецца „ўсходняму дзікуну і страшылішчу“, бо такім малявалі Ягайлу габсбургавы і крыжацкія агенты. Альгердавіч, зведаўшы ад сваіх шпіёнаў пра такую асаблівую місію пана Завішы з Алесніцы, запрасіў яго разам у... лазню, каб даць таму магчымасць дакладна прыглядзецца ўсім падрабязнасцям свайго цела. Мабыць, той не знайшоў ніякай заганы, бо потым даносіў сваёй пані, што „ў Ягайлы цела складнае і прыстойнае, погляд вясёлы і твар сухашчавы, зусім не брыдкі, як то іншыя расказваюць“. І па меры таго, як Ягайлава світа набліжалася да Кракава, мякчэла Ядвігіна сэрца.

Ягайла-Якаў-Уладзіслаў. Паводле карціны А. Лесера. Мал. У Петрука.

Цікаўных, што тлумна высыпалі на шлях пераезду новага манарха, здзіўляў не выгляд самога і яго світы, бо ён быў звычайны, еўрапейскі, але захапляла яго безліч вазоў са скарбамі, якія ён вёз у Кракаў. Што ж, дагэтуль, пачынаючы з чэшскага караля Брацiслава ў 1039 годзе і на Зыгмунце Люксембургскім ды Людовіку Андэгавенскім канчаючы, — усе каралі-чужынцы незлічонай колькасцю вазоў бясконца вазілі ўсялякае дабро з Польшчы. Таму не толькі здзіўленне выклікалі везеныя Ягайлам на Вавель скарбы, але ў сэрцах таксама шляхты, як і прасталюдзінаў нараджалі яны чалавечую прыхільнасць да новага манарха: на польскі трон узыходзіў гаспадар, а не рабаўнік. Скарбы, як сцвярджаюць гісторыкі, былі не малыя, калі на Вавелі не хапіла ім месца і трэба было наняць у горадзе аж дзве мяшчанскія камяніцы, каб

(Працяг на стар. 8)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

(Працяг са стар. 7)

КАРОЛЬ З ВІЦЕБСКА

у іх усё гэтае багацце трымаць, пакуль пры каралеўскім палацы не была пабудавана адпаведна абшырная скарбніца. Не паскупіўся Ягайла і на падарункі каралеве і шматлікаму яе двару — сыпнуў золатам, дарагім каменнем, срэбрам, каштоўнымі тканінамі. Ды і сам ён таксама не явіўся ў жабрачых трантах: захапіў усіх багаццем свайго ўбранства, а Ягайлава карона лічылася адной з самых пышных і каштоўных каронаў польскіх каралёў.

Прыпамінаю гэтыя факты ўсім тым, хто начытаўся рознай масці фальсіфікатараў гісторыі беларускага народа і паверыў іхняй ілжы, быццам Беларусь — гэта адвечная галеча да адсталасць. Заўважу толькі: з бядняцкай краіны такога пасагу, як Ягайла з беларускага Віцебска і Крэва, не атрымліваюць. Беларускія землі і ў тыя часы славіліся багаццем, таму і квапіліся на іх татары, крыжакі і іншыя.

Па традыцыі на польскі трон узводзіліся толькі католікі, і Ягайла-Якаў як праваслаўны абавязаны быў „дапоўніць" акт хрышчэння паводле каталіцкага абраду. Мабыць, гэтай справе тады не надавалі такога сур'ёзнага значэння, як у пазнейшыя часы, бо разам з Ягайлам 14 лютага 1386 г. „дапоўнілі" хрышчэння і некаторыя яго родзічы, а ў іх ліку і... Вітаўт, якога ўсяго два гады таму назад таксама па каталіцкаму абраду ў Тапяве ахрысцілі крыжакі. Атрымалі яны новыя імёны: Ягайла-Якаў стаў Уладзіславам, а Вітаўт-Юрый-Віганд — Аляксандрам.

Праз чатыры дні адбыўся шлюб наваяўленага Уладзіслава з Ядвігай. Прысутныя здзіўляла толькі тое, што „малады" ад „маладой" быў узростам у тры разы старэйшы ды ростам на галаў... меншы. І каранаваным парам такое здараецца!

А далей аддайма голас вядомаму сучаснаму польскаму гісторыку, прафесару М. Косману, ён у сваёй кнізе „Уладзіслаў Ягайла" (1968), між іншым, піша:

„Апошняя ўрачыстасць адбылася 4 сакавіка. Ягайла ў акружэнні князёў і рыцарства з вялікай пышнасцю рушыў з замка ў сабор. Там у суправаджэнні епіскапаў кракаўскага Іана Радліцы і познанскага Дабрагоста архіепіскап Бадзанта ўсклаў яму на галаў багата здобленую дарагім каменнем залатую карону.

На другі дзень кароль, паводле старадаўняга звычаю, апрануты ва ўрачыстае адзенне, разам са сваёй світай аб'ехаў горад, затым затрымаўся на рынку. Тут сеў на спецыяльна падрыхтаваным троне і прыняў прысягу ў вернасці ад жыхароў сталіцы і яе гарадской рады. Потым многа дзён працягваліся балі, рыцарскія турніры, танцы і выступленні музыкаў". А нам прыдзецца дадаць: усіх частаваў і ўсім плаціў з уласнай кішэні кароль польскі Ягайла-Якаў-Уладзіслаў — яшчэ некалькі тыдняў таму назад князь віцебскі і крэўскі.

Мікола Гайдук

Дарагое Сэрцайка, я са сваёй дзяўчынай жыву ўжо два гады, хаця мы не бралі шлюбу. Мы нанялі ў горадзе кватэру і так жывем, як муж з жонкай. Можа, цябе здзівіць тое, што мы жывем без шлюбу, але павер мне, гэта не я, гэта яна не хоча быць маёй жонкай. Калі мы разам, то нам вельмі добра. Я ж яе страшна кахаю і не хацеў бы ў будучыні мець іншую жонку. А яна вось ні за што. Не ведаю, чаму яна так робіць. Мо ўсё думае пра таго хлопца, з якім хадзіла калісьці і які ажаніўся з іншай... Мо не можа яго ніяк выкінуць з галавы... А мо проста лічыць, што я гэта яшчэ не найбольшае яе каханне і што нешта вялікае ўсё яшчэ наперадзе. Але ж Сэрцайка, гадочкі ляцяць а маёй дзяўчыне ўжо за трыццаць...

У апошні час, аднак, не гэтае пытанне найбольш непакоіць мяне. Справа ў тым, што Ленка вельмі часта выходзіць вечарамі з дому. Я яе вельмі кахаю і таму ўсё ёй дарую. Але скажы мне, ці ж не крыецца штосьці за гэтым? І часамі вартаецца яна дахаты вельмі радасная і тады бывае такая мілая ў адносінах да мяне, а іншым разам прыдзе злосная, як воўк, і толькі ляжа ў пасцель і ціха прытуліцца да мяне. Што рабіць? Я сам бачу, што трачу грунт пад нагамі, але не маю сілы, каб расстацца з Ленкай ці выгнаць яе з хаты, проста не магу жыць без яе. Парай мне, Сэрцайка, можа ты ў гэтым лепш разбярэшся. Як яно з намі ёсць і як яно з намі будзе?

Юрка

Юрка! Твая дзяўчына ўжо немаладзенькая і, як мне здаецца, павінна ўжо ведаць, што з гадамі вымаганні растуць, а шанцы малеюць. І можа якраз па гэтай дарозе павінен ты ісці, пераконваючы Ленку ў тым, што большых магчымасцей у яе не будзе. Найпраўдападобней, твая дзяўчына не столькі чакае князя з байкі, колькі не забылася пра свайго першага хлопца. Выглядае на тое, што яны неяк спікнуліся і зноў пачалі сустракацца. Паспрабуй панаглядаць за ёю. Тады, калі яна прыходзіць, як кажаш, злосная як воўк, і хоча прытуліцца да цябе, бадай сустрэча не выйшла. У іншым жа выпадку, калі яна пачынае мяўкаць каля цябе і быць вельмі міленькай, тады, прызнайся, Юрка, у ложак да цябе не спяшаецца?.. Відаць, тады сустрэлася са сваім каханым, а ты для яе стаў проста сваім, блізкім чалавекам, да якога можна прытуліцца ў хвіліну трывогі ці нейкага няспоўненага эратычнага шчасця. Мо ўжо паспела прывыкнуць да цябе, а мо проста: ніколі так не кахала, як таго першага.

Юрка, а мо паявіўся нехта трэці?! Паспрабуй пагаварыць з Ленкай. Мо яна табе ўсё выясніць і даведаешся ты, што проста не хоча яна цябе раніць, бо любіць цябе як брата і шкадуе шчыра. Думаю, што павінен ты аказацца мужчынам: альбо налева альбо направа. Калі хоча быць з іншым, мусіш узяць сябе ў рукі і цвёрда зрэзыгнаваць з гэтай дзяўчыны. А яшчэ лепш было б, каб, пакуль суд ды дзела, і ты даў рады зацікавіцца нейкай іншай дзяўчынай. Во тады дык патанцуе! Ну, а справа вашага эвентуальнага шлюбу выясніцца вельмі хутка.

Сэрцайка

ЦІКАВІНКА

Самыя марозаўстойлівыя сярод жывёл — гусі і качкі. Яны пераносяць тэмпературу да 110 градусаў марозу.

КУХОН З ЦЫБУЛЯЙ

На 1 кг кухона трэба ўзяць 4,5 шклянкі мукі, 1 цыбуліну, па 1,5 сталовай лыжкі цукру і маргарыну, 1 яйка, 20 г дражджэй, 1 чайную лыжачку алею, соль.

Расчыніць цеста. Ваду падагрэць да тэмпературы 30-36 градусаў, пасля чаго распусціць у ёй дрождждкы і ўсыпаць палавіну мукі. Падрыхтаваны росчын паставіць у цёплае месца на 45-60 мінут. Калі цеста павялічыць свой аб'ём у 1,5-2 разы і пачне крыху ападаць, дадаць соль, цукар, маргарын і рэшту мукі. Мясіць цеста да тае пары, пакуль яно не стане гладкім і не будзе адрывацца ад рук. Вымясіўшы цеста, паставіць яго на 1,5-2 гадзіны ў цёплае месца (калі цеста пачынае ападаць — значыць яно перастала расці). Гатовае цеста выкладаць на стол, пасыпаны мукою і зрабіць з яго бліны таўшчынёю 1,5-2 см. Пакінуць гэтыя бліны на мінут 5-8, каб цеста яшчэ крыху падрасло. На бліны палажыць крыху падсмажанную цыбулю. Уставіць у духоўку і спячы.

ПЕЧАНЫЯ ЯБЛЫКІ З БРУСНІЦАМІ

На 8 яблыкаў трэба ўзяць 1 шклянку брусніц, паўшклянкі цукру, 2 сталовыя лыжкі цукровай пудры.

З яблык выняць сярэдзіну, пасля чаго напоўніць іх брусніцамі, змешанымі з цукрам. Яблыкі палажыць у брытфану і запячы ў духоўцы. Каб не палопаліся, трэба даліваць крыху вады. Гатовыя яблыкі пасыпаць цукрам.

КУЛАГА

На 2 шклянкі грэцкай мукі трэба ўзяць 1 шклянку брусніц, або паўшклянкі сушаных яблык, 4 шклянкі вады.

Муку развесці цёплай вадой (цеста павінна атрымацца, як густая смятана) і запарыць кіпетнем. Дакладна размяшаць і дадаць кавалкі сушаных яблык або брусніцы з соку. Атрыманую масу паставіць у цёплае месца, каб закісла. Калі цеста сферментуецца, пераліць яго ў каструльку і варыць на малым агні каля 1,5 гадзіны, памешваючы час ад часу.

Падаюць кулагу халодную, з малаком.

СУШАНЫЯ СЛІВЫ Ў МАЛАЦЭ

На 80 г сушаных сліў трэба ўзяць 4 шклянкі малака, 2 сталовыя лыжкі цукру.

Памытыя слівы заліць кіпячым малаком і адставіць на 1,5 гадзіны. Пасля гэтага дадаць цукар і ўставіць малако ў духоўку. Трымаць яго так доўга, пакуль на малацэ не паявіцца румяная плёнка. Гэту страву можна есці як гарачую, так і халодную.

Гаспадыня

95

Ракавіны (мушлі) — благія звесткі здалёк; палажэнне без выхаду; збіраць — з цяжкасцю пераможаш перашкоды; пустыя — страты; поўныя — дабрабыт.
Ракеты — запрашэнне на ўрачыстасць.
Ракі (у рацэ) — трымайся здалёк ад сяброў; есці — няўдачы ў гаспадарцы або даходах; лавіць — шчасце ў сям'і.
Рамень — сваты; пакуты пераменяцца ў радасць.
Рамеснік — старанлівасцю здабудзеш удачу і прызнанне.
Рамізнік (дарожкаж) — абяцаючая, шчаслівая будучыня.
Рамка — дабрачыннае ахвяраванне.
Рамонкі — туга.
Раны — атрымаць самому — абраза; лячыць — шчасце ў каханні; наносіць каму-небудзь — благі ўчынак; гной з раны — хвароба.
Рапіра — спрэчка закончыцца паядынкам.
Раса (на траве) — дастатак у хаце.
Расліны гадаваць — належнае выхаванне дзяцей; сеяць або садзіць — багатае замужжа або жаніцьба.
Распродаж — прайграная ў судзе справа.
Распранацца — хвароба; кагосьці — вяселле.
Раставаць — даходная праца.
Ратуша — вяселле; быць у ёй — будзеш разумнейшы па страце.
Рахаваць — ашуканства, дарэмная работа.
Рвоты — страты.
Ралля — абрабляць яе — з вялікімі цяжкасцямі даб'ешся свайго; бачыць спустошаную — сум, туга; праца на ёй — доўгае падарожжа.
Ровар (веласіпед) — хуткае вяселле.
Рог паляўнічы — каханне без узаемнасці; аленевы рогі — здрада ў сужонстве.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ЗОРКА
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

За адной партай

Алесь Якімовіч

Заканчэнне з папярэдняга нумара

На перапынку Валодзя загаварыў да мяне:

— Міша, перасаджвайся на сваю парту. Нядобра так...

Я ўспыхнуў і адвярнуўся, гэтак жа, як і ён тады на двары. Ого, сяду я цяпер з табою за адну парту! Нізавошта!

Так я парваў з Валодзем усялякую дружбу. Ідзём са школы, хлопцы гавораць з ім, а я маўчу: абыдуся, думаю, без цябе.

Сяджу дома, рашаю задачы і злуюся на Валодзю. Чым бы такім дапячы яму?

• • •

Пасля заняткаў мы ішлі дахаты ўсе разам. Дайшлі да моста. І тут мне стукнула ў галаву думка: прамашыраваць па балясіне моста. Няхай падзівіцца Валодзя, які я самы смелы і рашучы! Няхай пашкадуе, што адстраціў такога сябра, як я!

Варта было мне толькі так падумаць, як нехта быццам падхапіў мяне і ўскінуў на балясіну.

Балансуючы, як цыркавы артыст на дроце, я пачаў асцярожна перастаўляць ногі. Хлопцы аж ахнулі ад дзіва. А мне толькі гэтага і трэба было.

І ўсё ішло добра, пакуль я глядзеў пад ногі. Але раптам мне захацелася зірнуць на Валодзю — як я ўразіў яго сваім геройствам? Я павярнуўся, а потым неяк захістаўся і паляцеў проста ў рэчку...

Да берага было недалёка, і я сам мог бы выплысці. Але ад страху так разгубіўся ў халоднай асенняй вадзе, што не толькі берага — свету белага не бачу.

— Ратуйце! — закрычаў я нямым голасам.

І амаль у той жа момант каля мяне апынуўся... Валодзя. Ён падхапіў мой мокры партфель і крыкнуў:

— Не бойся! Выплывем!

Я адразу пасмялеў і паплыў за ім фыркаючы. Валодзя ў адной руцэ трымаў мой партфель, а другой шпарка гроб ваду.

Мокрыя, як цюцькі, вылезлі мы на бераг.

— А цяпер — бягом! — крыкнуў Валодзя і памчаўся на ўвесь дух.

Калоцячыся ад холаду, я кінуўся за їм.

Валодзева хата была першая па дарозе, і ён без усялякіх слоў пацягнуў мяне ў сваю хату.

Бядуючы і вохкаючы, Валодзева маці хутка пераадзела нас у сухое, перавязала маю руку, потым нагрэла чаю з ліпавым цветам, напаіла нас, нацёрла шкіпінарам і пагнала на печ грэцца.

Мыляглі з Валодзем разам, накрыліся адным кажухом. І так мне стала прыемна, што і сказаць нельга.

Неўзабаве прыбегла і мая ўстрывожаная маці: ёй расказалі пра мяне Геня і Віця. А як паглядзела, што мы вясёлыя і здаровыя, на цёплай печы грэемся, узрадавалася і кажа:

— Дык няхай мо ў вас і начуе мой сабакар? А заўтра відней будзе, што з ім рабіць: скарачом лупцаваць ці ў бальніцу везці.

— Няхай начуе, — згаджаецца Валодзева маці. — Удвух ім ахвотней будзе.

Так я астаўся ў Валодзі начаваць. Прызнацца, мне і самому не хацелася разлучацца з маім лепшым сябрам. Цяпер я нарэшце пераканаўся, што дарэмна лічыў яго здраднікам. Які ж ён здраднік, калі не пабаяўся ўслед за мною кінуцца ў халодную рэчку? Ні Віця, ні Геня так не зрабілі.

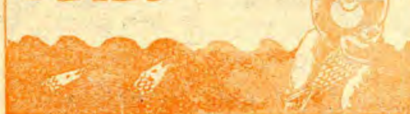
Я бліжэй прыціснуўся да Валодзі і зашаптаў яму на вуха:

— Мір навек!

— Мір навек! — горача дых-

(Працяг на стар. 10)

Алесь Пальчэўскі

Сонечным летнім днём мы ішлі берагам сцюдзёнай рачулкі і любаваліся прыгажосцю велічнага Каўказскага хрыбта. Над вяршынямі яго віселі белыя хмаркі, дзе-нідзе раскудзелены туман перакочваўся цераз горы і спаўзаў па схілах уніз. Вечныя таўшчэзныя леднікі зіхацелі на сонцы. Ад нізу гор да леднікоў, а то і на прагалах між імі зелянелі дрэвы і трава.

— Чароўная мясціна, адпачнём трошкі тут, Міця, — сказаў я сябру.

Той ахвотна згадзіўся, зняў руказак і палажыў на камень.

— І чым толькі гэтыя дрэвы жывяцца тут? Вунь у расколіне, на голым камені, расце такая хвойка! — паказаў Міця.

— Цудоўным паветрам ды перагноем ігліцы, лісця, — пачуўся голас з-за куста.

Мы здзіўлена пераглянуліся і пайшлі туды, адкуль пачуўся нечаканы голас. У цяньку сядзеў сухарлявы, загарэлы да чарнаты мужчына гадоў пад семдзесят і чысціў рыбу. Побач ляжала брызентавая торбачка з хлебам і паляўнічая стрэльба. Ён ветліва адказаў на наша прывітанне і запрасіў садзіцца.

— Бачыш, Андрэй, у якім добрым месцы ты параіў спыніцца на адпачынак. Юшкі свежай пакаштуем, — жартаўліва падміргнуў мне сябар.

— Я здалёк чуў вашы крокі і запрасіў бы ў кампанію сам, калі б вы абмінулі мяне.

— Дзякуем за гасціннасць. У нас ёсць што есці, але ад юшкі не адмовімся... Вы, мусіць, паляўнічы?.. — паказаў я вачамі на стрэльбу і спытаў, як зваць нашага новага знаёмага.

— Завуць мяне Агафон, а працую я лесніком тут. Елі калі стронгу?

— Не, не даводзілася, — адказаў Міця.

— То сёння пакаштуем. Смачная. І рыба, і юшка з яе.

Міця пайшоў па ваду, а я спытаў, ці многа тут водзіцца стронгі.

— Ёсць. Яна любіць чыстую халодную ваду.

— Самі лавілі?

— Сам, а то хто ж, — мядз-

(Працяг на стар. 10)

З далёкага і блізкага

Дарагія чытачы „Зоркі“!

Дарагія дзеці!

Дарагія настаўнікі!

Цяпер такі час настаў, што няма чалавека, няма хаты, няма школы, у каго б, ці дзе б, не было здымкаў. Нават фотаапараты ёсць у вельмі многіх. Вашы памятныя здымкі могуць быць вельмі цікавыя і цяпер для чытача, хоць і прайшоў большы ці меншы час іх ляжання ў вашых хатніх архівах.

„Зорка“ хоча пачаць публікаваць здымкі з вашых архіваў, але толькі такія, на якіх выступаюць дзеці. Тыя дзеці ўжо могуць не быць дзяцьмі, але на здымках яны павінны быць малымі.

Прысылайце здымкі чорна-белыя, выразныя і большага фармату. Падпішыце іх — хто, дзе, калі.

Даем першы здымак з такой серыі. Мы атрымалі яго ад Валянціны Мароз, настаўніцы з Бельска. Ён зроблены на парозе школы ў Паўлах у шасцідзесятыя гады, калі пані Валя была тут выхавацельніцай III класа.

Цікава, ці дарослыя паўлаўцы пазналі сябе ці помняць той час?

Чакаем на здымкі з далёкага і блізкага!

Пішуць школьнікі

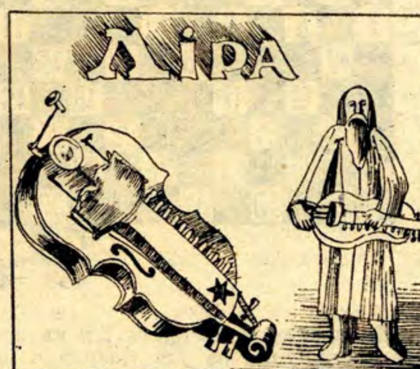
ДАРАГАЯ „ЗОРКА“!

Пішу я да Цябе першы раз. Вучуся ў трэцім класе Пачатковай школы ў Барысаўцы. Жыву ў вёсцы Васількова. У нашым класе толькі шэсць вучняў. Мы ўжо ўмеем чытаць і пісаць па-беларуску. Беларускую мову ў нас вядзе настаўнік Андрэй Ялоза. Я вельмі люблю беларускую мову.

Буду старацца пісаць да Цябе, дарагая „Зорка“, і ў будучыні. Буду дзяліцца з Табой сваім жыццём у школе і расказваць пра поспехі ў вучобе.

Эля Каролька, вуч. III кл.
школа ў Барысаўцы

Беларускія музычныя інструменты

Мае драўляны корпус скрыпічнай ці іншай формы. У ніжняй частцы корпуса — драўлянае кола, якое кранае струны, што гучаць гнусава і жаласна. Клавішны механізм мае ад 5 да 13 клавіш, якія заціскаюць адну струну, а дзве іншыя струны басовыя, якія гучаць у актаву і квінту. Раней словы „лірнік“ і „жабрак“ былі амаль што сінонімамі. Зараз ліра гучыць у некаторых фальклорных ансамблях.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

(Працяг са стар. 9)

ЯК МЯДЗВЕДЗЬ ЛАВІЎ РЫБУ

ведзь?.. Хаця мне аднаго разу і мядзведзь налавіў.

— Мядзведзь? — здзівіўся я. — Як жа гэта ён без вуды, без сеткі?

— Гэта яшчэ на першым часе майго лесніКоўства было. Іду дарогай, чую — нехта фыркае ў малінніку. Спыніўся, прыглездзеўся: Мішка малінай ласуецца. Наеўся і трушком — на вадапой.

Схаваўся я за куст і цікую, куды адтуль пойдзе. На ўсякі выпадак стрэльбу зняў з плячэй. І раптам, дзіва проста, недалёка ад мяне пляснулася ладная рыбіна. Выйшаў я асцярожна на прагал, каб паглядзець, чым гэта мядзведзь займаецца. І аж вачам сваім не паверыў: ляжыць мой Мішка на беразе і стронгу ловіць.

Як? Апусціць лапу ў ваду і варушыць кіпцюрамі. Стронга — рыба асцярожная, але — цікаўная, спяшаецца паглядзець, што там такое варушыцца, а Мішка — хоп! — і на бераг. І так добра лавілася ў яго, так захапіўся ён лоўляй, што ўвачавідкі з дзесятак выкінуў.

Тут і прыйшла мне ў галаву спакуслівая думка: адведаць свежай стронгі. Сабраў я яе ў торбачку ды ходу назад. Спыніўся і назіраю, што далей будзе. Устаў „рыбак“ збіраць сваю здабычу. Бачыць, толькі дзве апошнія рыбкі падскакваюць на зямлі, прыдушыў іх лапай, злажыў трубкай губы ды як зараве ад злосці. Мяне аж мароз прабраў. „Не паздаровіцца, — думаю, — калі ўведае, што віноўнік прапажы паблізу“.

Стаю і не дыхаю. Мала аднаго страху, дык вось табе яшчэ. Бачу, на голас Мішкі спускаецца з гары здаравенная мядзведзіца з трыма дзецьмі. Тут я зусім перапалохаўся.

А той рыбак быў, відаць, пестуном — нянькай у сям’і. У мядзведзеў так і заведзена: адзін са старэйшых дзяцей застаецца пры матцы і памагае гадаваць меншых. Падышла мядзведзіца, убачыла, што толькі дзве рыбкі ляжаць, дала свайму памочніку добрага плескача за такое старанне і загадала зноў лавіць. Меншыя кінуліся ў ваду забаўляюцца, а можа, таксама лавіць, але маці злосна фыркнула на іх, каб не перашкаджалі. Тыя не слухаліся. Тады мядзведзіца сама спусцілася ў рачулку і выгнала малых на бераг: есці тую рыбу, што налавіла іх „нянька“.

Тут я асцярожненька назад, назад — ды ходу, далей ад бяды, бо раззлаваны мядзведзь страшны для чалавека.

...Юшка тым часам згатавалася. Мы адведалі, падзякавалі дзядзьку Агафону за пачастунак і запрасілі яго наведаць нашу Беларусь.

— Наўрад ці давядзецца зноў быць у вашай староньцы. Узрост не той. Я прайшоў яе з усходу на захад, калі гналі фашыстаў. Пад Гомелем па языка хадзіў. А вы, пакуль маладыя, пабольш вандруйце па незнаёмых мясцінах, некалі будзе што ўспомніць. Мы развіталіся з гэтым шчырым, цудоўным чалавекам і пайшлі сваёю дарогай.

(Скарочана)

(Працяг са стар. 9)

ЗА АДНОЙ ПАРТАЙ

нуў на мяне шкіпінаравым духам Валодзя і моцна сціснуў маю левую руку.

Я зноў адчуваў сябе, як і тады, калі сядзеў з Валодзем за адной партай.

Назаўтра мы ўсталі зусім здаровыя. Праўда, у мяне трошкі заклала нос, а Валодзю нават і гэта абмінула. Але ў школу нас усё ж не пусцілі.

— Калі да вечара гарачка не падскочыць, — сказала Валодзева маці, — то заўтра пойдуць.

Мы правялі ўвесь дзень у Валодзі дома: рашалі задачы, кармілі арэхамі яго пацешную рыжую вавёрку і чыталі цікавую кнігу пра Рабінзона.

Гарачка не падскочыла, і назаўтра мы вясёлыя пабеглі ў школу.

З таго часу мы зноў сядзім за адной партай. Мінуў цэлы навучальны год, а мы яшчэ ні разу не пасварыліся, хоць Валодзя і цяпер не дае мне спісваць задачы. Такі стаў упарты. Але я і не прашу ў яго сшыткаў, бо навучыўся сам і задачы рашаць, і дыктанты пісаць.

(Скарочана)

Заданне:

Ты кім хацеў бы быць: Валодзем ці Мішам?

Ці ты памагаеш і як сваім калегам?

Вясёлы куточак

— Дзедку, скажы, чаму ў чалавека два вуха, а толькі адзін рот?

Дзед адказаў:

— Каб больш слухаць, што гавораць іншыя і менш гаварыць самому.

* * *

— Як бы ты падзяліў пяць бульбін на шэсць чалавек? — пытаецца настаўнік.

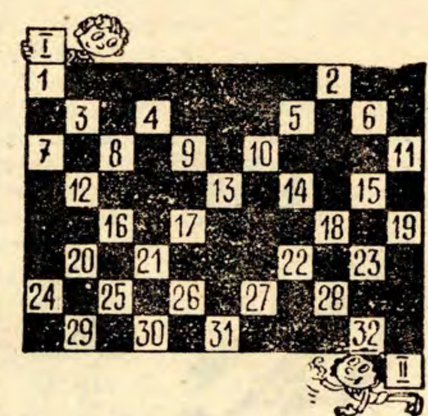
— Зрабіў бы таўканіцу, — адказвае здагадлівы вучань.

* * *

— Дзе ты хадзіў, што такія брудныя боты ў цябе? Дажджу ж не было! — дзівіцца мама.

— Трэба ведаць, мама, дзе шукаць.

АДГАДАНКА

Як прайсці з квадрата I у квадрат II наступіўшы на ўсе трыццаць два белыя палі, але... не больш чым па адным разе?

Слаўныя людзі Беларусі

РАГНЕДА

Полацкі князь Рагвалод вельмі любіў сваю адзіную дачку Рагнеду. Галубіла яе маці. Прыгажосцю і розумам сястры ганарыліся браты. Чутка аб красе і добрым сэрцы полацкай князёўны разышлася далёка па свеце. Пачалі княжычы з блізкіх і далёкіх краін слаць да яе бацькі сватоў, каб аддаў дачку замуж. З’явіліся таксама і паслы ад князя наўгародскага Уладзіміра. Яго больш цікавіў, праўда, пасаг, чым сама князёўна. Аднак Рагнеда пра замужжа і слухаць не схацела.

Аднойчы прыбылі сваты ад князя кіеўскага Яраполка, роднага Уладзіміравага брата, і з нізкім паклонам перадалі ёй абраз свайго пана, намаляваны знакамітым мастаком. Князёўна паглядзела і задумалася. З партрэта глядзеў на яе прыгожы юнак са шчырымі блакітнымі, вялікімі вачыма.

І Рагнеда сказала бацьку:

— Пайду за Яраполка...

Зведаў пра тое князь Уладзімір і прыкінуўся моцна абражаным на Рагнеду і яе бацьку. Сабраў вялікае войска і патаемна напаў на Полацкае княства. Хоць палачане заўзята абараняліся, аднак Уладзімір перамог іх, здабыў Полацк, забіў Рагнедзіных бацькоў і братоў, а князёўну ўзяў у палон і прымусіў стаць жонкай. Потым ён рушыў на Кіеўскае княства і таксама здабыў яго. Свайго брата Яраполка загадаў забіць і сам стаў княжыць у Кіеве ды заваёўваць усё новыя землі.

Жыла Рагнеда ў Кіеве ў раскошных княжацкіх харомах-палацах.

Нарадзіўся ў яе сын, і яна назвала яго Ізяславам. Імя Ізяслаў значыла: той, хто адабраў ці адваяваў славу, годнасць, гонар („із’яў славу“).

Рагнеда сумавала па сваёй зняволенай радзіме, Полацкім княстве, і часта плакала па загінуўшых родных. Аднойчы Уладзімір, вярнуўшыся з далёкага паходу, наведаў яе з сынам і, здарожаны, заснуў. Тады Рагнеда палічыла, што надараецца нагода помсціць скарэнне роднай зямлі і смерць ды нягоды суродзічаў. Яна схапіла нож і замерылася на спячага мужа. Але Уладзімір у той момант прачнуўся, адхіліў жончын удар і пазбег пэўнай смерці. На яго запытанне, чаму Рагнеда адважылася на такое злачынства, яна адказала:

— Ты ж забіў маіх бацьку, маці і братоў! Зямлю нашу захапіў у няволю. Да таго не кахаеш мяне з гэтым дзіцянём нашым...

Кіўнула пры тым на Ізяслава ды горка-горка заплакала.

Хоць і ўзрушылі Уладзіміра гэтыя словы, аднак ён загадаў Рагнедзе падрыхтавацца на смерць. Яна апранула свой найпрыгажэйшы ўбор, а малалетку Ізяславу дала вынуты з ножнаў магутны Рагвалодаў меч і павучыла:

— Як прыйдзе бацька, скажы яму: „Ойча, ты не адзін тут“.

Калі прыйшоў Уладзімір і ўбачыў у руках сына аголены меч ды пачуў пагрозлівыя словы, збянтэжыўся і сказаў:

— А хто ж ведаў, што ты тут?..

Усхваляваны, ён не дазволіў катам забіць Рагнеду. Выйшаў, склікаў раду сваіх баяраў і расказаў ёй пра ўсё. Баяры параілі яму:

— Не забівай ты яе дзеля дзіцяці гэтага, але абнаві айчыну яе і аддай ёй з сынам...

Князь Уладзімір паслухаў рады: на скраю Полацкага княства пабудаваў новую магутную крэпасць і горад каля яе і назваў імем сына — Ізяслаўль (сённяшняе Заслаўе каля Мінска). У 988 годзе пасяліў там Рагнеду з сынам, аддаўшы ім ва ўладанне Полацкую зямлю.

Рагнеда старанна выхоўвала сына і клапацілася пра адбудову магутнасці свае бацькаўшчыны. Ізяслаў вырас на мужнага і разважлівага князя. За яго панавання Полацкае княства ўмацавалася і адваявала сваю ранейшую незалежнасць.

Рагнеда была першай памочніцай і найлепшай парадніцай Ізяславу. Памерла яна ў 1000 годзе ў Заслаўі. Народ увекавечыў яе памяць: па сённяшні дзень каля Заслаўя рэчка завецца Княгінькай, возера — Рагнедзь, а пагорак — Магілай Рагнеды.

Годам пазней памёр князь Ізяслаў і ў Полацкім княстве пачаў княжыць яго сын Брачыслаў.

Мікалай Гайдук

Рагнеда з малым сынам Ізяславам і Уладзімір. Мал. У. Петрука.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Piątek 23 X — 8.10 Hist. kl. IV lic. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator. 10.20 „Życie osobiste" — film radz. 12.00 J. pol. kl. VIII. 13.30 TTR — s. I Prod. rośl. 14.00 TTR — s. I Prod. zwierz. 15.30 W szkole i w domu. 15.50 Nurt. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Rambit. 16.50 Okienko Pankracego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Mieszkać — Wszechnica budowlana. 17.50 Polska w świecie. 18.30 Małe Kino: „Anghor" — film dok. 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor Rządowy. 19.30 Dziennik. 20.00 „Życie osobiste" — film radz. 21.40 Festiwal Muzyki Karola Szymanowskiego. 22.10 Sprawa dla reportera. 22.40 DT.

Sobota 24 X — 7.25 TTR — s. III Fiz. 7.55 TTR — s. III Biol. 8.25 Pr. dnia. 8.30 Tydzień na działce. 9.00 „Królewicz i gwiazda wieczorna" — film prod. czech. 10.30 DT. 10.40 Stare, nowe najnowsze. 11.40 Zdrowie — wojsk. mag. publ. 12.10 W świecie ciszy. 12.40 Tel. koncert życzeń dla honor. krwiodawców. 13.10 Antologia dramatu powszechnego: W. Saroyan — „Zabawa, jak nigdy". 15.15 „Wędrówki dalekie i bliskie" — „Herodot opowiada". 15.50 „Włodzimierz Lenin — Szkice do portretu" (3) „Atmosfera w Radzie Komisarzy Ludowych" — serial radz. 17.05 Los. Dużego Lotka. 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Sport — World Open w koszykówce USA — Włochy. 18.20 Tel. film dok. 18.50 Dobranoc. 19.00 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 „Słowa i muzyka" — film fab. prod. franc. 21.45 Czas — mag. publ. 22.15 Siedem dni na świecie. 22.25 Sportowe rytmy tygodnia. 23.10 DT. 23.20 Kino Nocne: „Recydywiści" — film węg.

Niedziela 25 X — 7.20 Pr. dnia. 7.25 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.50 Po gospodarsku. 8.20 Tydzień. 9.00 Teleranek oraz „Diabeł morski" cz. I — film fantast.-przygodowy. 10.30 DT. 10.35 „Serce smoka" (9) „Resocjalizacja" — serial ang.-kanad. 11.25 Siedem Anten. 12.10 Kraj za miastem. 12.40 Koncert Życzeń. 13.25 Wszystko albo nic (1). 13.50 Teatr dla dzieci. W Gronczewski — „Jak echo wróciło do lasu". 14.55 Wszystko albo nic (2). 15.20 „W rytmie disco" (13) — serial brazyl. 16.45 Wszystko albo nic (3). 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Sport — World Open w koszykówce ZSRR — Włochy. 18.20 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Zmiennicy" (2) — film TP. 21.00 Pegaz. 21.40 Loża. 21.50 Sportowa Niedziela. 22.20 Klub Międzynarodowy. 22.40 DT. 22.50 XXIX Międzynar. Festiwal Muzyki Jazzowej — Jazz Jamboree 87.

Poniedziałek 26 X — 13.30 TTR — s. I Chem. 14.00 TTR — s. I Biol. 15.50 Nurt. 16.20 Pr. dnia. 16.25 Dla młodych widzów: „Latający Holender" oraz „Wszystkie żagle w górę" — serial przyg. rum. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Dni Szechenyego" (1) — serial hist. węg. 18.30 Laboratorium. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr TV: M. Rutherford — „Postępowanie wyjaśniające". 21.50 Okrągły stół — publ. ekonom. 22.20 „Jan Kasprowicz — Z księgi ubogich" — tel. film dok. 22.40 DT. 23.00 J. niem. (4).

Wtorek 27 X — 9.00 Hist. kl. IV. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator. 10.20 „Karetka pogotowia" (4) — serial czeski. 11.20 Domator. 11.30 „Jak Feniks z popiołu" (2) „Wiosna po wojnie" — serial radz. 12.00 J. pol. kl. IV. 12.50 J. pol. kl. III lic. 13.30 TTR — s. III Mat. 14.00 TTR — s. III Hist. 15.50 Kim być? — pr. dla maturzystów. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Dla dzieci: Cojak. 17.00 Studio Sport — piłka nożna CSRS — Polska około 17.45 Teleexpress. 18.50 Dobranoc. 19.00 Szansa — pr. publ. 19.30 Dziennik. 20.00 „Karetka pogotowia" (4) — serial czeski. 21.00 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 21.15 Tel. film dok. — „Czy słyszysz jak płacze ziemia". 21.45 Tel. Informator Wydawniczy. 22.10 Śpiewa Irina Otiewa — pr. rozr. 22.40 DT. 23.00 J. ang. (4).

Środa 28 X — 8.10 Hist. kl. VIII. 9.00 Mat. kl. I. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator dla dzieci. 10.20 „Sala numer sześć" — pol. film fab. 11.45 Domator. 12.50 J. pol. kl. II. 13.30 TTR — s. I Mat. 14.00 TTR — s. I Hist. 15.40 Nurt. 16.10 Pr. dnia i DT. 16.15 Los. Ex. Lotka i Super Lotka. 16.25 Tik-Tak. 16.55 Studio Sport — Polska — Dania, w przerwie meczu 17.45 Teleexpress. 18.50 Dobranoc. 19.00 Dlaczego? — pr. publ. 19.30 Dziennik. 20.00 „Sala numer sześć" — pol. film fab. 21.25 Co słychać w Moskwie — rep. 21.45 Puchar Europy w tańcu towarzyskim. 22.40 DT. 23.00 J. ros. (4).

Czwartek 29 X — 8.00 Hist. kl. VI. 9.00 Muz. kl. I. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Domator dla dzieci. 10.20 „Antykwariusz Lovejoy" — film ang. 11.15 Domator 12.00 Biol. kl. VIII. 13.30 TTR — s. III Prod. rośl. 14.00 TTR — s. III Prod. zwierz. 15.20 Powtórka przed maturą: J. ang. 16.00 Roln. film oświat — „Technologia prod. ziemniaka". 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Kwant. 17.15 Teleexpress. 17.30 Rezerwiści — wojsk. pr. dok. 17.55 Refleksje — mag. państw socjal. 18.20 Sonda. 18.50 Dobranoc. 19.00 Czym żyje świat? 19.30 Dziennik. 20.00 „Antykwariusz Lovejoy" — film ang. (1). 21.00 Teraz — tyg. gosp. 21.30 Tel. film dok. — „Maria Kuncewiczowa — wspomnienia o ludziach, książkach i zdarzeniach". 22.40 DT. 23.00 J. franc. (4).

Bielsk Podl. Elektroniczny morderca — USA 26 X. Świadek mimo woli — USA 27 X—1 XI.
Czeremcha Wypadek na placu Chirigiu — rum. 28 X. Zajęcie tymczasowe — jug. 31 X—1 XI.
Czyże Szachrajki — NRD, Klincz — pol. 28 X—1 XI.
Hajnówka Fikcyjny ślub — radz 26—27 X. Złoty pociąg — pol. 28—30 X. Orły Temidy — USA 31 X—1 XI
Michałowo Cudzoziemka — pol. 27—28 X. Żyć i umrzeć w Los Angeles — USA 29 X —1 XI.
Mielnik O sławie nieco inaczej — czes. 28—29 X. Kronika wypadków — pol. 31 X—1 XI.
Milejczyce Odyseja — czes. Strach — pol. 28 X—1 XI.
Nurzec Srebrna maska — rum. 28 X Dobre oświetlenie — czes. 29—30 X. Dziewczynka — NRD 31 X—1 XI.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль: новы	Стыль: стары	Святы, імяніны		Сонца усх.-зах.	Месяц усх.-зах.
нядзеля	25	12	**Дар'і, Крыспіна**	**Кузьмы, Марціна**	6.18-16.22	21.12-13.58
панядзелак	26	13	Люцыяна, Эварыста	Карпа, Веніяміна	6.19-16.20	22.28-14.21
аўторак	27	14	Івоны, Вінцэнта	Назара, Параскевы	6.21-16.18	23.46-14.39
серада	28	15	Шымана, Тадэуша	Яўфімія, Лук'яна	6.23-16.16	0.00-14.52
чацвер	29	16	Нарцыза, Яцка	Лонгіна	6.25-16.14	1.05-15.04
пятніца	30	17	Эдмунда, Пшэмыслава	Андрэя, Васіі	6.27-16.13	2.26-15.14
субота	31	18	Урбана, Сатурніна	Лукі, Марына	6.28-16.10	3.49-15.25

ГАДАВІНЫ

205 год таму назад

27.10.1782 г. нар. італьянскі скрыпач і кампазітар Нікало Паганіні (пам. 27.5.1840 г.), аўтар шматлікіх твораў, у тым ліку 24 капрысаў для скрыпкі, 2 канцэртаў для скрыпкі з аркестрам, санат і інш.

80 год таму назад

29.10.1907 г. нар. беларуская спявачка Ларыса Аляксеева, салістка Дзяржаўнага тэатра оперы і балета ў Мінску. Спявала ролі Марфачкі ў оперы Я. Цікоцкага „Алеся", Русалкі ў оперы „Кветка шчасця" А. Туранкова, а таксама іншыя творы беларускіх кампазітараў.

65 год таму назад

28.10.1922 г. нар. беларускі пісьменнік Міхась Даніленка, друкуецца з 1947 г., найбольш вядомыя аповесці „Наш дом" (1971), „Апанаска Лугавы" (1972) і інш.

50 год таму назад

31.10.1937 г. нар. беларускі графік Яўген Кулік, улюбёны ў беларускую старажытнасць мастак і ахвярны грамадскі дзеяч у ахове помнікаў беларускай даўніны, аўтар лінагравюр „Помнікі дойлідства Гродзеншчыны" (1974), малюнкі-рэканструкцыі „Замкі Беларусі" (1977), ілюстрацыі да паэмы М. Гусоўскага „Песня пра зубра" (1980), да кніг М. Багдановіча, А. Вольскага і іншых беларускіх аўтараў.

ГАСПАДАР, ЯК ЖАБРАК

Я сам гаспадар і злосць мяне бярэ вялікая, калі бачу, як мае суседзі ходзяць у нейкім проста жабрачым адзенні! Ці гэта мус ісці ў поле лахудраю? Ці нельга мець лепшыя нагавіцы, і боты, і рубашку? Некаторыя на грошах спяць, а швэндаюцца, як бы было ім тры чвэрці да смерці... Дзецям сваім, што разбегліся па „блёках", грошы прасаджваюць, шкадуючы сабе на людскі выгляд. Гэта ж, выбачайце, нявольніцтва нейкае ды цемната яшчэ паншчынная.

Нядаўна было забаўнае здарэнне: зайшоў у мой дом Зміцер, знаёмы мне гаспадар з суседняй вёскі, але якога мая маці не ведала. Зайшоў ён на кухню, у якой бразгала пасудаю маці, а я, акурат, адпачываў у пакоі. Чую, хтосьці гаворыць у хаце, і як бы знаёмы... Маці здалося, што Зміцер гэта нейкі жабрак, бо час ад часу ходзяць яны і па нашай вёсцы. Старая пачала шукаць у крэдэнсе, каб нешта даць гэтаму жабраку, а потым, відаць, не знайшоўшы якраз чаго вартага, так кажа яму: „А можа вы грошы бярэце?" Зміцер нічога не разумеючы, здзівіўся: „Якія грошы? Я ж Мікалаю рыбу прынёс, бо ён прасіў мяне..."

І мала бракавала да скандалу. Я хутка схапіўся з ляжанкі сваёй і паспяшаў у кухню, пазнаўшы па голасе Зміцера.

Ён, сапраўды, быў падобны на жабрака, гэты нябедны гаспадар. Абадраны быў і брудны, бы лагернік які ў апошнюю вайну. Мне зрабілася крыўдна за яго, за аж такую нядбайнасць і нешанаванне сваёй асобы. Хоць у жэбры зараз выпраўляй з торбамі наўкрыж!

М. Панфілюк

Антоні Кабак, Новэ, ваяв. Быдгашч. Вы пішаце, што па падпісцы Вам не дасылаюць „Ніву". Вашу справу мы высветлілі ў „Руху" — Вы будзеце атрымліваць „Ніву" і дашлюць Вам старыя нумары да мінулы перыяд.

Мелі мы таксама тэлефоны ад нашых чытачоў з Беластока, якія скардзіліся, што ў кіёсках „Руху" на вуліцах Вейскай і Кавалерыйскай перасталі прадаваць „Ніву". І ў гэтай справе мы звярнуліся да кіраўніцтва беластоцкага „Руху", і нас запэўнілі, што тое ўжо не паўторыцца. Верым, але надалей просім нашых чытачоў паведамляць у рэдакцыю пра падобныя недагляды службы „Руху".

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

W nawiązaniu do notatki pt. „Kiedy będzie widniej" zamieszczonej w Tygodniku „Niwa" z dn. 23.08.87, dotyczącej braku oświetlenia ulicznego w miejscowości Biełki — Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski informuje, iż oświetlenie zostało naprawione w dn. 87.09.02.

Zgodnie z obowiązującym zarządzeniem władz resortowych energetyki — ze względu na deficyt mocy w krajowym systemie energetycznym — oświetlenie zostało doprowadzone do 75% sprawności w stosunku do ogólnej ilości zainstalowanych lamp. Przepraszamy mieszkańców wsi Biełki za utrudnienia, na jakie byli narażeni z powodu braku światła ulicznego. Informujemy jednak, iż w korespondencji wpływającej do Rejonu (sprawdzono od 15.05.87) nie wpłynęło pismo z Urzędu Gminy w Narwi dotyczące braku oświetlenia ulicznego we wsi Biełki. Również w ostatnich trzech miesiącach nie zgłaszano reklamacji o braku oświetlenia w tej wsi do Posterunku Energetycznego w Narwi. Zobowiązano elektromonterów PE w Narwi do prowadzenia systematycznej dokumentacji dotyczącej wszelkich reklamacji i załatwianie ich na bieżąco. Nie zawsze jesteśmy w stanie sprostać wymogom społeczeństwa i władz administracyjnych dotyczących oświetlenia ulicznego. Prawie od dwóch lat nie mieliśmy dostaw lamp rtęciowych 125 W, brakuje wielu asortymentów sprzętu oświetleniowego.

W zakończeniu chcemy stwierdzić, że w przypadku nie załatwienia reklamacji dotyczącej oświetlenia z przyczyn obiektywnych — zainteresowaną instytucję lub osobę informujemy o tym i podajemy również przybliżony termin dokonania naprawy.

Rejon Energetyczny
Bielsk Podlaski
Kierownik Rejonu
inż. **Sergiusz Tkaczuk**
Dyrektor Energetyki III stopnia

Перабудова па-польску • Мы з Беласточчыны (новая рубрыка) • Ці Нарва стане культурным цэнтрам? • Алесь Барскі аб грыбах • Літаратурная старонка • Цішка Гартны — трагічны сын народа • Лёнік — у беластоцкім Арсенале • Адгалоскі • Беларускі фальклор • Як спячы пірог з яблыкамі • Ці варта жыць са старым • Соннік • „Зорка" • Што-дзе-калі • Гумар

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Георгій Валкавыцкі (галоўны рэдактар), Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхал Хмялеўскі. Яніна Чэрнякевіч, Ада Чэчуга (сакратар рэдакцыі), Сакрат Яновіч (тэхнічны рэдактар).

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe. 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku Cena prenumeraty kwart. 156 zł, półr. 312 zł, rocznie 624 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach.
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów.
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują, używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch"
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11 Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc dla zlecających instytucji i zakładów pracy

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
- do dnia 10 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego. oraz cały rok następny;
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bież

Zam. 1569/87 r. Nakład 5.000 egz. W-6.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ПЧОЛЫ І ТРУЦЕНЬ

На пчол вядомы Труцень абураўся:
— Гулёны! І куды Пчаляр глядзіць?
Няўжо не бачыць: ранак ледзь заняўся,
Яны мяне пасмелі разбудзіць,
Домік пакінулі
і паляцелі разам з маткай.
І слыху цэлы дзень няма ад іх.
Ды шчэ збіраюць нейкія узяткі
На красках лугавых?
Ну як цярпець такое можна:
Сярод дня
У іх гульня?
Не пацярплю! Ім не дарую я!
І Труцень напісаў сігнал трывожны.
А пчолак працавітая сям'я
Не парушала распарадак
свой штодзённы.
Карысную рабіла справу,
Мядок збіраючы на славу,
Хоць і трывогу білі пустазвоны.
Пчол нават прыязджалі правяраць,
Як парушальнікаў закона.
А што ім заставалася рабіць, гулёнам?
На плёткі не зважаць!

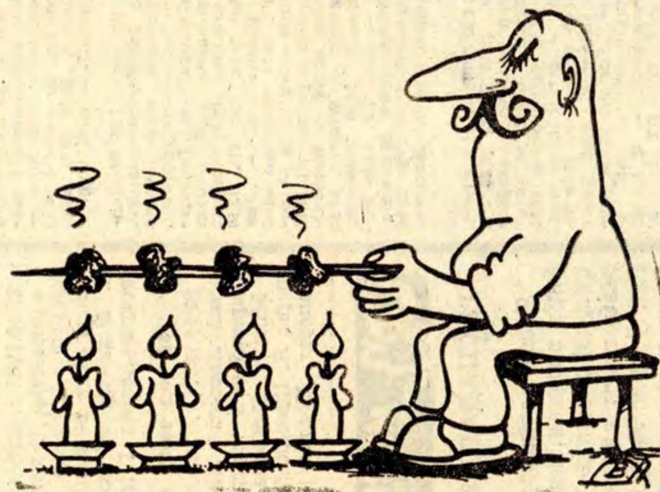

Нярэдка іншы Труцень,
Найпершы кар'ерыст і хам,
Не робячы нічога сам,
Імкнецца працавітага атруціць
І сапсаваць яму настрой надоўга.
Чаму ж мы церпім Трутня вось такога?

Яўген Крупенька

НІЎКА

НЕБАРАКА-ПАДАРОЖНІК

— Ці ведаеш ты Югаславію?
— Так.
— А Крым?
— Таксама.
— А дзе прыемней адпачываць?
— Не ведаю. Усюды ездзіў я з жонкай і дзецьмі.

СВАРКА

Пасля сваркі разжаленая жонка крычыць да мужа:
— Я хацела б памерці!
— Я таксама.
— То я ўжо не.

БЕЗ ВЫБАРУ

У перапоўненым аўтобусе адзін з пасажыраў у час скандала крычыць другому:
— Не пхайцеся на хама!
— А ці ў гэтай таўкатні можна выбіраць?

КАМЕРСАНТ

Да бацькоў малога Міколкі маюць прыйсці госці. Маці павучае яго:
— Калі праз увесь вечар будзеш паслухмяны і не скажаш ні разу „халера", дам табе сто злотых.
— Але я ведаю такое слова, якое вартае прынамсі пяцьсот злотых.

ПЕРАБОРЛІВЫ

У ачуцінаўскім матэлі павесілі таблічку:
„У нас начаваў Напалеон з паняй Валеўскай. Чаму не мог бы і ты?"
Праз нейкі час з'явілася заўвага:
„Пані Валеўская не ў маім гусце".

СНЕДАННЕ

— Ці ты ўжо снедаў?
— Не, яшчэ ні кропелькі не меў у роце.

Быў цэласнай натурай, але з часам здрабнеў.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Размаўляюць два шатландцы.
— Ты яшчэ не ажаніўся? Дык ты ўжо два гады ўдавец...
— Разумееш, мяне ўжо знаёмілі з некалькімі кандыдаткамі і з усіх бакоў яны былі добрыя, але...
— Што ты не палюбіў?
— Ды не, не ў гэтым справа. Бачыш, ні адна з іх не была хворая туберкулёзам.
— Туберкулёзам? Навошта табе гэта?
— Разумееш, мая нябожчыца жонка хварэла туберкулёзам, і пасля яе смерці засталося лякарства. Вось я і думаю — не прападаць жа яму!

*

На Дзікім Захадзе сустракаюцца два каўбоі.
— Ты нешта зусім зазнаўся, Джэк, — гаворыць першы.
— У якім сэнсе?
— Учора я выпусціў у цябе цэлую абойму, а ты нават не павярнуўся!

*

— Ты чуў, любы! Цяпер тваё фота з'явіцца ва ўсіх газетах.

З „Весніка Задрыпоніі"

ТЭОРЫЯ І ПРАКТЫКА

Ломаўская прафесіянальная школа ўдзяляе вялікую ўвагу вытворчай практыцы вучняў. Калі на тэарэтычных занятках хлопцаў вучаць, як трэба працаваць, то пры наведванні заводскіх цэхаў яны бачаць, як працаваць не трэба.

ПАРАДА

Перш чым есці поедам падначаленых, рэкамендуецца спярці іх у парашок.

МІНІВЕРШЫ

ВЫСАКАРОДНЫ

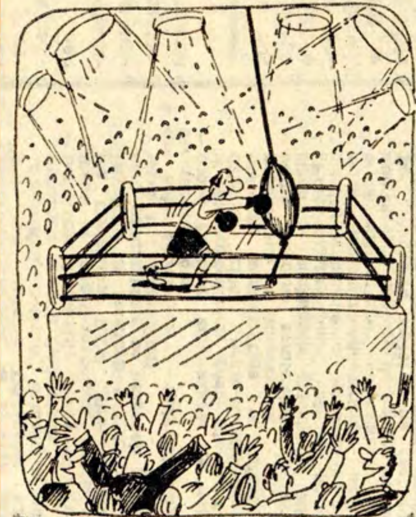
Ён птушка невысокага
палёту,
Але ў яго „высокі" клопат:
Ён безупынку ўсё грабе,
І ўсё сабе і для сябе.

Язэп Кудзеля

ХВАЛЬКО

Расказваў Рак
Суседзям ганарліва,
Што ён запрошаны
На кухаль піва.

Уладзімір Мацвеенка

Кур'ёзы

ЕСЦІ НАЛІТА!

Можна ўявіць сабе здзіўленне гаспадынь у Рангуне, калі ў бірманскай сталіцы з кранаў разам з вадою пацяклі... крэветкі. Загадка неўзабаве высветлілася. Справа была ў час тхінджана — бірманскага Новага года. Галоўная асаблівасць гэтага свята — усе паліваюць адзін другога вадою. Натуральна, расход вады ўзрос, сістэма водазабеспячэння працавала з максімальнай нагрузкай, і дробныя прэснаводныя крэветкі, што жывуць у некаторых вадаёмах, былі захопленыя магутнымі помпамі.

У некаторых дамах „водаправодны ўлоў" быў настолькі багаты, што пачастунку хапіла на ўсю сям'ю.

Сярэдневяковая мараль

Навошта змагацца са сваімі недахопамі, калі навокал столькі чужых?

Хваляцца сваімі добрымі якасцямі, як правіла, тыя, у каго іх не надта многа.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020